

ΟΜΙΛΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΤΗ
ΤΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΠΕΝΤΑΤΟΜΟΥ ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΟΣ
ΣΤΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗ Κ. ΒΑΒΟΥΣΚΟ

**ΟΜΙΛΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΤΗ
ΤΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΠΕΝΤΑΤΟΜΟΥ ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΟΣ
ΣΤΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗ Κ. ΒΑΒΟΥΣΚΟ**

Στις 2 Ιουνίου 1993, στην αίθουσα τελετών της Έταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν, πραγματοποιήθηκε ἡ τελετὴ ἐπίδοσης τοῦ πεντάτομου τιμητικοῦ ἀφιερώματος στὸν κ. Κωνσταντῖνο Βαβούσκο, πρόεδρο τῆς Έταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν, ὁμότιμο καθηγητὴ τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Τὸ τιμητικὸ αὐτὸ Ἀφιέρωμα περιλαμβάνει πλῆθος ἐπιστημονικῶν μελετῶν ποὺ συνέγραψαν συνάδελφοι, φίλοι καὶ μαθητὲς τοῦ τιμώμενου καθηγητῆ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικόν. Τὸ Ἀφιέρωμα ἐκδόθηκε μὲ πρωτοβουλία τοῦ Δ.Σ. τῆς Έταιρείας καὶ τῆ συμπαραστάση τῆς Σχολῆς Ν.Ο.Ε. τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου, τοῦ Συμβολαιογραφικοῦ Συλλόγου Θεσσαλονίκης καὶ τοῦ Ἐκδοτικοῦ Οἴκου Σάκκουλα.

Τὴν τελετὴ τίμησαν μὲ τὴν παρουσία τους οἱ ἀρχεὲς τῆς πόλης καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι, ἐκπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, καθὼς καὶ μέλη τῆς Ε.Μ.Σ., συνάδελφοι, μαθητὲς καὶ φίλοι τοῦ κ. Βαβούσκου.

Στις ὁμιλίες ποὺ ἐκφωνήθηκαν πρὶν ἀπὸ τὴν ἐπίδοση τῶν τιμητικῶν τόμων ἀναπτύχθηκε ἡ πολυσχιδῆς ἐπιστημονικὴ, ἐθνικὴ, κοινωνικὴ καὶ διδακτικὴ προσφορὰ τοῦ τιμώμενου καθηγητῆ. Τὸ κείμενο τῶν ὁμιλιῶν παρατίθεται στὴ συνέχεια. Προηγεῖται ἡ δημοσίευση τῆς ἐπιστολῆς τοῦ αἰοδίδμου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου Α΄ ἐπὶ τῇ ἀναγγελίᾳ τῆς ἔκδοσης τοῦ τιμητικοῦ ἀφιερώματος καθὼς καὶ ἡ ἐπιστολὴ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου ἐπὶ τῇ λήφει τῶν τιμητικῶν τόμων:

«Τῷ Ἐντιμολογιωτάτῳ κυρίῳ Κωνσταντίνῳ Ἀ. Βαβούσκῳ, Ἀρχοντι Μεγάλῳ Χαρτοφύλακι τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, Καθηγητῆ Πανεπιστημίου, τέκνῳ ἐν Κυρίῳ ἀγαπητῷ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, χάριν καὶ εἰρήνην παρὰ τοῦ Θεοῦ.

Πληροφορηθέντες τὴν ὁσνούπω ἔκδοσιν εἰδικοῦ Τόμου εἰς τιμὴν τῆς ὑμετέρας ἀγαπητῆς ἡμῖν Ἐντιμολογιότητος προαγόμεθα ἵνα ἐκφράσωμεν τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἱκανοποίησιν ἡμῶν ἐπὶ τῇ δικαίᾳ καὶ ἀξιεπαίνῳ ἀποφάσει ταύτῃ καὶ ἅμα συγχαρῶμεν τῇ ὑμετέρᾳ ἀγάπῃ ἐπὶ τῇ πρὸς αὐτὴν προσγιγνομένη οὕτω τιμῇ.

Εἶναι δὲ ἄξιον καὶ δίκαιον ἵνα ἐκδοθῇ ὁ Τόμος οὗτος, διότι ἡ ὑμετέρα Ἐντιμολογιότης ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν καλλιεργεῖ καὶ προάγει τὴν ἐπιστήμην, διακονεῖ μετ' ἀφοσιώσεως τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Γένει, δίδει μαρτυρίαν τῶν ὑπερχρόνων ἀξιῶν καὶ ἰδανικῶν, δι' ὧν καὶ μόνον δύνανται ἵνα μεγαλουργήσωσι τὰ ἄτομα καὶ οἱ λαοί, τέλος δέ, μεθ' ὑποδειγματικῆς εὐλαβείας καὶ ἀγάπης πρὸς τὸν καθ' ἡμᾶς πάνσεπτον Οἰκουμενικὸν Θρόνον, ὑπεραμύνεται καὶ προβάλλει τὰς ἱστορικὰς προνομίας καὶ τὰ ἀπαράγραπτα δίκαια αὐτοῦ, ὑπογραμμίζουσα τὴν ἣν κατέχει οὗτος ἐξαιρετον θέσιν ἐν τῷ συστήματι τῶν

κατὰ τόπους ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὧν τῆς ἐνότητος τὸ κέντρον θεῖα χάριτι ἀποτελεῖ οὗτος.

Ὅθεν ἐκφράζοντες τὴν εὐαρέσκειαν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ ἡμῶν πρὸς τοὺς σχόντας τὴν ὠραίαν ταύτην πρωτοβουλίαν, ἐπιδαφιλεύομεν τῇ ὑμετέρᾳ Ἐντιμολογιότητι δλόθυμον τὴν Πατριαρχικὴν ἡμῶν εὐλογίαν καὶ ἐπικαλούμεθα ἐπ' αὐτὴν πανοικεῖ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον Αὐτοῦ ἔλεος.

αὐθ' Ἰουλίου κδ'
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Δημήτριος
διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης»

«Τῷ Ἐντιμολογιωτάτῳ κυρίῳ Κωνσταντίνῳ Βαβούσκῳ, Ἄρχοντι Μεγάλῳ Χαρτοφύλακι τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ὁμοτίμῳ Καθηγητῇ τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ Προέδρῳ τῆς Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν, τέκνῳ τῆς ἡμῶν Μετριότητος ἐν Κυρίῳ ἀγαπητῷ, χάριν καὶ εἰρήνην παρὰ Θεοῦ.

Ἀσμένως ἐλάβομεν τὴν πεντάτομον μνημειώδη ἔκδοσιν πρὸς τιμὴν τῆς ὑμετέρας λῖαν ἡμῖν ἀγαπητῆς Ἐντιμολογιότητος, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς συμπληρώσεως τριακονταετοῦς ἀκαδημαϊκῆς σταδιοδρομίας αὐτῆς, μερίμνη αὐτῆς, προφρόνως ἀποσταλείσαν καὶ ἡμῖν.

Εἰς ἀπάντησιν, προαγόμεθα ἵνα εὐχαριστήσωμεν τῇ ὑμετέρᾳ Ἐντιμολογιότητι ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ πνευματικῶν τούτων κεφαλαίων ἐν τῷ ταμίῳ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐπιστήμης, καὶ ἐπάγοντες τὸν δίκαιον ἔπαινον διὰ τὴν πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς Μητέρα Ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν ἀγάπην καὶ ἔμπρακτον ἀφοσίωσιν τῆς ὑμετέρας Ἐντιμολογιότητος, συγχαίροντες δ' ἅμα ἐπὶ τῇ ἐρευνητικῇ, ἐπιστημονικῇ, κοινωφελεῖ καὶ ἔθνωφελεῖ πολυσημάντῳ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν, προσφορᾷ αὐτῆς, ἐπιδαφιλεύομεν ὑμῖν πανοικεῖ δλόθυμον τὴν πατρικὴν καὶ Πατριαρχικὴν ἡμῶν εὐλογίαν, ἐπικαλούμενοι ἐπὶ τὴν ὑμετέραν Ἐντιμολογιότητα τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον Αὐτοῦ ἔλεος, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους.

αὐθ' Σεπτεμβρίου κζ'
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης»

Εἰσήγηση τοῦ κ. Β. Πάππα, μέλους τοῦ Δ.Σ. τῆς Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν.

Τὴν 31η Μαρτίου 1987 στὴν αἴθουσα τελετῶν τῆς Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν πραγματοποιήθηκε τιμητικὴ τελετὴ γιὰ νὰ γιορτασθεῖ ἡ 30ετῆς ἀκαδημαϊκὴ σταδιοδρομία καὶ εὐρεία ἐθνικὴ καὶ κοινωνικὴ δράση τοῦ καθηγητοῦ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ Προέδρου τῆς Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν κ. Κωνσταντῖνου Βαβούσκου.

Τὴν τελετὴ ἐκείνη ἀποφάσισε Ὁργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ μὲ ἐκπροσώπους τοῦ Τμήματος Νομικῆς τῆς Σχολῆς ΝΟΕ τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, τοῦ ὁποῦ οἱ τιμηθεῖς εἶναι διευθυντῆς τοῦ τομέα Ἀστικοῦ, Ἀστικοῦ Δικονομικοῦ καὶ Ἐργατικοῦ Δικαίου, μὲ ἐκπροσώπους τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Θεσσαλονίκης, ὅπου ὁ ἴδιος εἶναι μέλος ὡς δικηγόρος Παρ' Ἀρείῳ Πάγῳ καὶ τῆς Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν, στὴν ὁποία καὶ εἶναι Πρόεδρος. Στὴν τελετὴ παρενέβησαν μὲ δική τους πρωτοβουλία ἡ Ἐνωσὴ Ὁμοτίμων Καθηγητῶν τοῦ Α.Π.Θ. καὶ ὁ Συμβολαιογραφικὸς Σύλλογος Θεσσαλονίκης. Παρέστησαν δὲ ἡ Ἀνωτάτῃ Ἐκκλησιαστικῇ, Πολιτικῇ καὶ Στρατιωτικῇ

ἡγεσία τοῦ τόπου, ἐκπρόσωποι ἐπιστημονικῶν καὶ λοιπῶν φορέων, φίλοι καὶ μαθητὲς τοῦ τιμωμένου, πολλοὶ τῶν ὁποίων ἔλαβαν τὸν λόγο καὶ ἐξήραν τὴν προσωπικότητά του. Ἀκόμη ἀναγνώσθησαν ἐγκάρδια μηνύματα ὅπως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου, τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Διοδώρου, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Σεραφεῖμ, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς Ἰακώβου, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων Μεθοδίου καὶ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας Κωνσταντῖνου Καραμανλῆ. Ἀκολούθησε ἀνάγνωση ψηφίσματος τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τῆς Ε.Μ.Σ. μετὰ τὴν συμπλήρωση τριάντα χρόνων πανεπιστημιακῆς, διδακτικῆς καὶ γενικότερης δράσης τοῦ τιμωμένου καθηγητῆ στὸν ὁποῖο καὶ ἐπιδόθηκε.

Ἡ ὅλη τελετὴ ἔκλεισε μετὰ ὀμιλίαν τοῦ καθηγητῆ Κωνσταντῖνου Βαβούσκου, ἐνῶ ὡς ἐκδήλωση ὑπὲρ τοῦ τιμωμένου ἀποφασίσθηκε ἡ ἔκδοση τιμητικοῦ τόμου.

Στὸν τόμο αὐτὸν ἐκλήθησαν νὰ συμμετάσχουν συνάδελφοι, διδάσκαλοι καὶ μαθητὲς τοῦ καθηγητῆ Βαβούσκου, πολιτικές, ἐκκλησιαστικές, ἀκαδημαϊκές, ἐπιστημονικές γενικά καὶ δικαστικές προσωπικότητες ἀπὸ τὴν ἡμεδαπὴ καὶ ἀλλοδαπῆ.

Πέρασε ἰκανὸ χρονικὸ διάστημα ἀπὸ κείνη τὴν τελετὴ καὶ πολλοὶ ἦταν ἐκεῖνοι ποὺ ἐξεδήλωσαν τὸ συγγραφικὸ τους ἐνδιαφέρον γιὰ τὴ σύνταξη τοῦ ἀφιερώματος. Καὶ δὲν ἐκδόθηκε ἕνας τόμος, ἀλλὰ πέντε τὸν ἀριθμὸ καὶ εἰλικρινῶς ὑπῆρχε ἡ εὐχέρεια γιὰ τὴν ἔκδοση καὶ ἄλλων. Γιὰ ὅλους, θὰ ἴλεγε κανεὶς, ποὺ ἔλαβαν μέρος στὸ ἔτος αὐτὸ Ἀφιέρωμα ἦταν μία μεγάλη τιμὴ ἢ συμμετοχὴ τους, ὅμως καὶ γιὰ τὸν καθηγητῆ Κωνσταντῖνο Βαβούσκο, συγχρόνως ἦταν ἐξίσου μεγάλη τιμὴ ποὺ προσωπικότητες ἀπὸ ὅλο τὸν κόσμον ἀνταποκρίθηκαν σὲ τοῦτο τὸ «κάλεσμα». Καὶ χωρὶς ἀμφιβολία συγκινητικὴ ὑπῆρξε ἡ ἀνταπόκριση ἐκ μέρους συναδέλφων, συνεργατῶν, μαθητῶν καὶ φίλων τοῦ τιμωμένου καθηγητῆ.

Στοὺς πέντε αὐτοὺς τόμους, συνολικῆς ἔκτασης 2.940 σελίδων, ἔχουν συγγράψει: στὸν Α΄ τόμο 21 συγγραφεῖς καὶ περιέχει ἱστορία καὶ φιλοσοφία τοῦ Δικαίου, στὸν Β΄ τόμο 34 καὶ περιέχει Ἀστικὸ καὶ Πολιτικὴ Δικονομία, στὸν Γ΄ τόμο 37 καὶ περιέχει Ἐμπορικὸ, Ἐκκλησιαστικὸ, Διεθνὲς καὶ Εὐρωπαϊκὸ Δίκαιο, στὸν Δ΄ τόμο 43 καὶ περιέχει Δημόσιο Δίκαιο, Κοινωνιολογία, Οἰκονομία καὶ Θεολογία καὶ στὸν Ε΄ τόμο 46 καὶ περιέχει Φιλοσοφία, Φιλολογία, Γλωσσολογία, Ψυχολογία, Τεχνολογία, Ἐφαρμοσμένες Ἐπιστῆμες, ἤτοι συνολικὰ 181 συγγραφεῖς.

Οἱ παραπάνω συγγραφεῖς προέρχονται ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, τὰ Πανεπιστήμια Θεσσαλονίκης, Μακεδονίας, Ἀθηνῶν, Θράκης, Ἰωαννίνων, Πατρῶν, Παντείου, τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης, τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, τὸν Ἄρειο Πάγο, τὸ Συμβούλιο Ἐπικρατείας, τὰ Ἐφετεῖα καὶ Πρωτοδικεῖα τῆς χώρας, τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ τὶς Ἐφορίες Ἀρχαιοτήτων.

Ἀπὸ τὴν ἀλλοδαπὴ συμπεριελήφθησαν πανεπιστημιακὲς ἐργασίες ἀπὸ συναδέλφους τοῦ τιμωμένου ἀπὸ τὶς χῶρες Γαλλία, Ἰσπανία, Ἰταλία, Μεγ. Βρετανία, Ἑλβετία, Νότ. Ἀφρική, Βουλγαρία, Τσεχοσλοβακία, ΗΠΑ, Τουρκία, Γερμανία, Οὐγγαρία, Κύπρο, Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ Βατικανό.

Οἱ δαπάνες τοῦ ἔτους ἔργου ἔγιναν ἀπὸ τὴν Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν, τὸν Δικηγορικὸ Σύλλογο Θεσσαλονίκης καὶ τὸν Οἶκο Σάκκουλα, ὁ ὁποῖος φιλόφρονος ἀνέλαβε καὶ τὴν τιμητικὴ ἐκτύπωση.

Σήμερα τὸ διοικητικὸ συμβούλιο τῆς Ε.Μ.Σ. ἔχει τὴ μεγάλη τιμὴ καὶ χαρὰ νὰ σᾶς ἔχει κοντὰ του στὴν τελετὴ κατὰ τὴν ὁποία θὰ ἐπιδοθεῖ τὸ ἔτος αὐτὸ τιμητικὸ Ἀφιέρωμα στὸν καθηγητῆ Κωνσταντῖνο Βαβούσκο ἐνῶ συγχρόνως ἡ ἐκδήλωση αὐτὴ ἔχει τὸν χαρακτήρα καὶ σκοπὸ νὰ τιμήσει ἐπίσης ὅλους ὅσους συμμετείχαν στὴν σύνταξή του. Γι' αὐτὴ σας τὴν ἀνταπόκριση τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο σᾶς εὐχαριστεῖ θερμὰ.

Δὲν θὰ ἐπεκταθῶ ἀναλυτικὰ στὸ πολὺπλευρο ἔργο τοῦ σεβαστοῦ καθηγητῆ. Ὡστόσο

θεωρῶ χρέος — ἔστω περιληπτικὰ — νὰ κατονομάσω τοὺς κυριότερους τομεῖς τῆς πολυτιμῆς προσφορᾶς του καὶ τοὺς ἀνάλογους τίτλους καὶ ἀξιώματά του.

Ὁ Κων. Βαβουῶσκος γεννήθηκε στὴ Δράμα. Οἱ γονεῖς του κατάγονταν ἀπὸ τὸ Κρούσοβο Μοναστηρίου. Ἀριστοῦχος πτυχιούχος τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ ἀριστοῦχος διδάκτωρ τοῦ Δικαίου τῆς Νομικῆς Σχολῆς Παρισίων (μὲ doctorat d'État), ἡ ὁποία τὸν ἐβράβευσε (φέρει τὸν τίτλο Lauréat) μὲ περαιτέρω σπουδὲς στὸ Πανεπιστήμιο Φράϊμπουργκ τῆς Γερμανίας καὶ τὴν Ἀκαδημία Διεθνοῦς Δικαίου τῆς Χάγης, καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ἄρχων Μέγας Χαρτοφύλαξ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐπὶ Πατριάρχου Δημητρίου, Ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, Πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν, τιμήθηκε μὲ τὸν ταξιάρχην τοῦ Τάγματος τῆς Ἀζίας τῆς Ἰταλικῆς Δημοκρατίας καὶ τὸν ταξιάρχην τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων, τὸν χρυσὸ σταυρὸ χιλιετηρίδος Ἀγ. Ὄρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὸν χρυσὸ σταυρὸ διαφόρων Ἱερῶν Μητροπόλεων (Θεσσαλονίκης, Λαρίσης, Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως), τὸ χρυσὸ μετάλλιο τοῦ Βουλγαρικοῦ κράτους, τὸ μετάλλιο Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης γιὰ τὰ 2.300 χρόνια τοῦ Ἀριστοτέλη, τὸ μετάλλιο τῆς 50ετηρίδος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας, τὴν εὐαρέσκειαν τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ διάφορα ἄλλα μετάλλια, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ ἀργυρὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γιὰ τὰ 1.600 ἔτη τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, τὸ ἀναμνηστικὸ τῆς 200ετηρίδος τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως καὶ τὸ τῆς ἀρετῆς μετὰ χρυσοῦ μεταλλίου τῶν Rotary. Ὁ Δῆμος Θεσσαλονίκης τὸν ἐτίμησε ὁμοφώνως μὲ χρυσοῦ πλακέτα γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴ, ἔθνη καὶ κοινωνικὴ προσφορὰ του, ὁ δὲ Δῆμος Ἀθηναίων τοῦ ἀπένευμε τὸ χρυσὸ ἀναμνηστικὸ μετάλλιο. Εἶναι ἐπίτιμος δικηγόρος τῶν δικηγορικῶν συλλόγων Θεσσαλονίκης καὶ Κομοτηνῆς καὶ διετέλεσε Κοσμητῶρ τῶν Νομικῶν Σχολῶν τῶν Πανεπιστημίων Θεσσαλονίκης καὶ Θράκης, συγκλητικὸς, ἀντιπρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Πανεπιστημίου Θράκης καὶ Πρόεδρος τῶν σωμάτων ἐκλεκτόρων γιὰ τὴν ἐκλογήν καθηγητῶν τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ ἴδιου Πανεπιστημίου, Νομικὸς σύμβουλος τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Πρόεδρος τοῦ Ἰδρύματος Μελετῶν Χερσονήσου Αἴμου, Ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἰνστιτούτου Δημοσίου Δικαίου καὶ Διεθνῶν Σχέσεων, μέλος τῆς Μονίμου Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς νομοκανονικῶν υποθέσεων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σύμβουλος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στὴ Μεγάλῃ Προσύνοδο τῆς Ὁρθοδοξίας τὸ 1976 εἰς Chambesy Ἑλβετίας, ἐπίτιμος διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου Θράκης, μέλος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἰδρύματος Πατερικῶν Μελετῶν καὶ τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν Θεσσαλονίκης, Πρόεδρος καὶ μέλος πολλῶν συνεδρίων στὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικόν, καὶ διευθυντῆς τοῦ τομέως Ἀστικοῦ, Ἀστικοῦ Δικονομικοῦ καὶ Ἐργατικοῦ Δικαίου τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Δίδαξε Ἀστικὸ Δίκαιο, Ἐκκλησιαστικὸ Δίκαιο καὶ Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου στὶς Νομικὰς Σχολὰς τῶν Πανεπιστημίων Θεσσαλονίκης καὶ Θράκης, Μεταλλευτικὸ Δίκαιο στὴ Νομικὴ Σχολὴ καὶ Δασικὸ καὶ Γεωργικὸ Δίκαιο στὴ Δασολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ δημοσίευσε ἀντίστοιχα καὶ σὲ πολλὰς ἐκδόσεις συγγράμματα καὶ ἐγχειρίδια (Ἀστικοῦ Δικαίου, Ἐμπραγματοῦ Δικαίου, Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου, Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου, ὡς καὶ Δασικοῦ καὶ Γεωργικοῦ Δικαίου). Ἐκανε μαθήματα Ἀστικοῦ Δικαίου στὴν Κτηνιατρικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ τὴν Ταχυδρομικὴ Σχολὴ καὶ μαθήματα Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου στὴν Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ Θεσσαλονίκης καὶ ἐπίσης ἔκαμε σειρὰ μαθημάτων στὰ Λαϊκὰ Πανεπιστήμια τῆς χώρας (Κοζάνης, Μυτιλήνης, Σερρῶν). Εἶναι ὁμιλητῆς-καθηγητῆς στὴν Ἀνωτάτη Σχολὴ Πολέμου, τὴ Σχολὴ Εὐελπίδων, τὴ Σχολὴ Ἐθνικῆς Ἀμύνης, τὴ Σχολὴ Ἀξιοματικῶν Σωμάτων, τὴ Σχολὴ

Πολέμου Ἀεροπορίας, καὶ τῆ Σχολῆ Πολέμου Ναυτικοῦ, οἱ ὁποῖες τὸν τίμησαν μὲ τὴν ἀπονομὴ ἐιδικῆς πλακέτας γιὰ τὴν προσφορὰ του. Μὲ τὸ πρόγραμμα μορφωτικῶν ἀνταλλαγῶν μετέβη στὴ Γαλλία, Τουρκία, καὶ Αἴγυπτο, καὶ ἔδωσε διαλέξεις στὰ Πανεπιστήμια τῶν χωρῶν αὐτῶν. Προσκλήθηκε ἐπίσημα ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν τῶν Τυράνων καὶ περιόδευσε σ' ὅλη τὴν Ἀλβανία.

Ἀνακηρύχθηκε φίλος τῆς πόλεως Ἐδέσσης, ἐπίτιμο μέλος τοῦ Πανελληνίου Συλλόγου Μακεδονομάχων, ἐπίτιμο μέλος τῶν Παμμακεδονικῶν Ἐνώσεων Αὐστραλίας, Η.Π.Ἀμερικῆς, Καναδᾶ καὶ Νοτίου Ἀφρικῆς, τιμήθηκε μὲ τὸ χρυσὸ μετάλλιο τῆς πόλης Fitzroy Αὐστραλίας καὶ τὰ χρυσὰ μέταλλα τῶν Παγκοσμίων Παμμακεδονικῶν Συνεδρίων 1969 καὶ 1989 καὶ ἔδωσε πολλὰ διαλέξεις στὴν Αὐστραλία, Καναδᾶ, Η.Π.Ἀμερικῆς καὶ Νότιο Ἀφρικῆ. Εἶναι ἐπίτιμο μέλος ἐκπολιτιστικῶν συλλόγων διαφόρων μακεδονικῶν πόλεων (Σερρών, Φλώρινας, Καβάλας) καὶ τῆς ἱστορικῆς Μακεδονικῆς Φιλεκαπαιδευτικῆς Ἀδελφότητος. Ἔδωσε διαλέξεις στὶς περισσότερες πόλεις τῆς Ἑλλάδος, στὸ Πνευματικὸ Κέντρο τοῦ Δήμου Ἀθηναίων, στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, στὸν Παρνασσὸ καὶ σὲ ὅλες σχεδὸν τὶς μεγάλες στρατιωτικὲς μονάδες τῆς Ἑλλάδος, οἱ ὁποῖες τὸν τίμησαν μὲ ἐιδικὴ πλακέτα. Ἔχει πλούσιο συγγραφικὸ ἔργο σὲ μονογραφίες, ἄρθρα, μελέτες, σχόλια ἐπὶ δικαστικῶν ἀποφάσεων, γνωμοδοτήσεις, χρονικά, βιβλιοκρισίες ἐπὶ τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου καὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου καὶ πολλὰς μονογραφίες ἐπὶ τῆς Ἱστορίας ἐν γένει, ὀρισμένες ἀπὸ τίς ὁποῖες μεταφράσθηκαν στὴν ἀγγλικὴ καὶ γερμανικὴ γλῶσσα.

Ἐρευνητὴς στὰ Κέντρα Ἐπιστημονικῶν Ἐρευνῶν τῆς Ἀκαδημίας Διεθνούς Δικαίου τῆς Χάγης καὶ τοῦ NATO (δύο φορές), μέλος τοῦ Ἀνωτάτου Πειθαρχικοῦ Συμβουλίου Δικαστῶν καὶ τοῦ Δικαστηρίου Ἀγωγῶν Κακοδικίας, μέλος τῶν ἐπιτροπῶν ἀναθεωρήσεως καταστατικοῦ Χάρτου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπεξεργασίας Νόμου περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων, μέλος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς Σπουδῶν ΝΑ Εὐρώπης, τῆς Ἐταιρείας τοῦ Δικαίου τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, τῶν Φίλων τῆς Γαλλικῆς Νομικῆς Παιδείας, τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Διαπανεπιστημιακῆς Ἐνώσεως καὶ τῆς Ἐταιρείας Συγκριτικοῦ Δικαίου. Μὲ βάση τίς ἐργασίες του καὶ τὴ μαχητικὴ προβολή του, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀποκατέστησε τὴν 10ῃ Μαΐου 1973 τὴν Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Πράξη τοῦ 1928, ὡς πρὸς τὴ σύνθεση τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, καὶ ἀπὸ τίς ἐργασίες αὐτὲς ἐπηρεάσθηκε ὡς πρὸς τὴν ἰσχύ τῆς πράξης αὐτῆς καὶ ἡ σχετικὴ διατύπωση τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος 1975.

Μὲ ὁμόθυμη πρόταση τοῦ τομέα Ἀστικοῦ καὶ Ἐργατικοῦ Δικαίου, καθὼς καὶ τοῦ τομέα Ρωμαϊκοῦ καὶ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου τῆς Σχολῆς Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ἐκδόθηκαν σὲ τρεῖς τόμους ὅλες οἱ ἐιδικὲς μελέτες τίς ὁποῖες κατὰ καιροὺς δημοσίευσε ἐπὶ νομικῶν, ἱστορικῶν καὶ ἔθνικῶν θεμάτων.

Προσωπικά, ὄχι μὲ τὴν ἰδιότητα τοῦ μέλους τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τῆς Ε.Μ.Σ., ἀλλὰ σὰν παλιὸς μαθητῆς του καὶ μὲ τὴν ἰδιότητά μου ὡς Προέδρου τῆς Ἱστορικῆς καὶ Λαογραφικῆς Ἐταιρείας Χαλκιδικῆς (ὅταν καὶ ἐμεῖς σὰν Ἐταιρεία θελήσαμε νὰ συμματάσχομε σ' αὐτὴ τὴν πνευματικὴ δουλειά) διατύπωσα τίς παρακάτω σχέψεις:

Σ' ἓναν τόπο ὅπου τὰ ἔργα χαρακτηρίζονται ἀπὸ προσωρινότητα, ἡ διάρκεια ἀποτελεῖ θεμελιακὴ ἀρετὴ. Πολὺ περισσότερο ὅταν αὐτὴ ἡ διάρκεια χαρακτηρίζεται ἀπὸ ποιότητα καὶ φωτίζεται ἀπὸ ἔθνικὸ πάθος.

Αὐτὴ ἡ ποιότητα καὶ αὐτὸ τὸ ἔθνικὸ πάθος εἶναι τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς πολὺ-χρονης προσφορᾶς τοῦ Κωνσταντίνου Βαβούσκου.

Τόσο ὡς καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου ὅπου ὑπηρετήσε (καὶ ὑπηρετεῖ) μὲ συνέπεια τὸ ὕψιστο παιδαγωγικὸ ἰδεῶδες, ὅσο καὶ σὰν ἀκαδημαϊκὸς καὶ πνευματικὸς ἡγέτης μὲ

πολλαπλὴ ἔθνικὴ καὶ πολιτιστικὴ δραστηριότητα, ἔγραψε καὶ γράφει μιὰ μεγάλη σελίδα στὴν ἱστορία τῆς νεότερης Μακεδονίας.

Καὶ ὅταν λέμε Μακεδονία ἐννοοῦμε τὴν εὐρύτατη ἔννοια τοῦ Ἑθνους, ὅπως αὐτὴ σφραγίσθηκε ἀπὸ τὸν Ἀριστοτέλη καὶ κάθε τόσο προοδευτικὰ μᾶς ἀποκαλύπτεται μὲ τὰ συνεχῆ εὐρήματα τῆς ἐνιαίας Μακεδονικῆς γῆς.

Ὁ Κωνσταντῖνος Βαβουῶσκος ἐκφράζει ὅλη αὐτὴ τὴ συνέπεια καὶ τὴν πολιτιστικὴ παιδεία τοῦ Μακεδονικοῦ χώρου.

Ἐμεῖς, ποὺ εἴχαμε τὴν προνομία νὰ εἴμαστε μαθητές του (μὲ τὴν εὐρύτερη σημασία τοῦ ὄρου), τοῦ ἐκφράζουμε τὴν εὐγνωμοσύνη μας σὰν ἄτομα, σὰν Ἱστορικὴ καὶ Λαογραφικὴ Ἑταιρεία Χαλκιδικῆς, τῆς ὁποίας ἔχει ἀνακηρυχθεῖ ἐπίτιμο μέλος, σὰν Ἑθνος καὶ πρὶν ἀπ' ὅλα σὰν Μακεδόνες. Ἄρα: σὰν Πανέλληνες.

Ὅμως, ἐκλεκτοὶ προσκεκλημένοι, τὸν λόγο ἔχουν οἱ δημιουργοὶ αὐτοῦ τοῦ ὅρου Ἀφιερώματος, ὡς ἐκπρόσωποι τῶν φορέων ποὺ συνέβαλαν στὴν σύνταξή του.

Προσφώνηση τοῦ κ. Παν. Λαδᾶ, κοσμήτορα τῆς Σχολῆς Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Α.Π.Θ.

Νιώθω μεγάλη τιμὴ καὶ συγκίνηση ποὺ ἀξιῶνομαι νὰ μοιραστῶ σήμερα μαζί σας, κύριε Καθηγητά, τὴ χαρὰ τῆς ξεχωριστῆς τούτης μέρας. Καὶ εἶναι μεγάλο προνόμιο γιὰ μένα νὰ σᾶς ἀπευθύνω τὶς σκέψεις μου ἀπὸ αὐτὸ τὸ βῆμα σὲ τοῦτο τὸν χώρο ποὺ σημαδεύατε ἀνεξίτηλα μὲ τὴν προσωπικότητα καὶ τὴν πολύχρονη προσφορά σας.

Ἐπιτρέψτε μου, κύριε Καθηγητά, αὐτὴ τὴ φορά νὰ ἐμφανιστῶ μπροστὰ σας μόνο μὲ τὴν ἰδιότητα τοῦ παλιοῦ σας μαθητῆ, καὶ νὰ μιλήσω μὲ τὴ σκέψη καὶ τὴν καρδιά τῶν χιλιάδων μαθητῶν τῆς Σχολῆς αὐτῆς, ποὺ σᾶς ἔκλεισαν μέσα στὶς νεανικὲς ἀναμνήσεις τῶν φοιτητικῶν τους χρόνων καὶ τὶς πρῶτες ἐπιστημονικὲς τους ἀναζητήσεις.

Μέσα στὶς αἰθουσες αὐτὲς ποὺ ἀκόμα ἀντηχοῦν τὴ δυνατὴ, καθαρὴ φωνή σας, μᾶς ἐμφυσήσατε τὴν ἀγάπη γιὰ τὴ νομικὴ ἐπιστήμη. Ὅμως γιὰ σᾶς ἡ ἀγάπη καὶ ἡ γνώση τῶν Νομικῶν δὲν ἦταν ποτὲ ἕνας ξεκομμένος ἐπιστημονικὸς κλάδος, κλεισμένος στὶς βιβλιοθηκὲς καὶ τοὺς Κώδικες τῶν νομομαθῶν.

Ἀντίθετα, τόσο ἡ διδασκαλία ὅσο καὶ τὸ ὅλο ἔργο σας ὡς πνευματικοῦ ἀνθρώπου, στόχο εἶχαν νὰ ὑπογραμμίσουν τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ νομικὴ ἐπιστήμη εἶναι ἀναπόσπαστο μέρος τῆς ἱστορίας καὶ τῆς προσωπικότητας αὐτοῦ τοῦ ἔθνους, ἀποτελεῖ στοιχεῖο τῆς ἔθνικῆς του ταυτότητας καὶ εἰδοποιὸ διαφορά του ἀπὸ τὸν πολιτισμὸ τῶν ἄλλων λαῶν.

Πέρα ἀπὸ καθηγητῆς καὶ ἴσως καὶ πάνω ἀπὸ αὐτό, ὑπήρξατε, κύριε Καθηγητά, βαθύτατα Ἕλληνας. Τὴν ἑλληνικότητά σας αὐτὴ τὴν διεκήρυσσε ἡ κάθε σας φράση, ἡ κάθε σας σκέψη, ἡ κάθε σας ἐνέργεια. Ἀγαπήσατε τὰ Νομικὰ ἐπειδὴ ἀγαπήσατε πολὺ τὴν Ἑλλάδα. Καὶ μ' αὐτὸ τὸν ἴδιο τρόπο μᾶς διδάξατε νὰ τὰ ἀγαπᾶμε κι ἐμεῖς.

Ἔτσι στεκόμαστε σήμερα ἐδῶ μπροστὰ σας: Ὡς Ἕλληνες νομικοί. Καὶ εἴμαστε πολλοί. Πάρα πολλοί. Τὸ ἀποδεικνύει ἄλλωστε περίτρανα τὸ ἐξαιρετικὸ αὐτὸ ἔργο ποὺ συγκέντρωσε τόσο μεγάλο ἀριθμὸ ἀξιόλογων μελετῶν. Τὸ ἀποδεικνύει καὶ ἡ παρουσία ὄλων ὅσων βρίσκονται ἀπόψε ἐδῶ σ' αὐτὴν τὴν αἴθουσα.

Ἐκ μέρους ὄλων τῶν μαθητῶν σας ἐπιτρέψτε μου, κύριε καθηγητά, νὰ σᾶς ἐκφράσω γι' ἀκόμη μιὰ φορά τὶς εὐχαριστίες καὶ τὴν εὐγνωμοσύνη μου. Ὅλοι μας αισθανόμαστε πραγματικὰ ὑπερήφανοι, ὡς νομικοὶ καὶ ὡς Ἕλληνες, γιὰτὶ εἴχαμε τὴν ἀγαθὴ τύχη νὰ σᾶς ἔχουμε δάσκαλό μας. Δεχθεῖτε τὴ σημερινὴ μας ἐκδήλωση σὰν μικρὸ δείγμα τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ σεβασμοῦ μας.

Ὁμιλία τοῦ κ. Α. Κοτσίρη, προέδρου τοῦ Νομικοῦ Τμήματος τῆς Σχολῆς Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Α.Π.Θ.

Ἦρθα ἐδῶ μὲ τὴν ἰδιότητα τοῦ Προέδρου τοῦ Τμήματος ποὺ τιμήσατε, νὰ ἐκφράσω τὰ συναισθήματα ὄλων τῶν μελῶν του καὶ νὰ συμμετάσχω σ' αὐτὴν τὴν τελετῇ, ποὺ μοιάζει μᾶλλον χαρμόσυνη γιορτῇ.

Δὲν θὰ μπορέσω νὰ πῶ πάρα πολλά, ἀλλὰ μόνο μερικὰ πράγματα ποὺ βγαίνουν ἀπὸ τὴν ψυχὴ μου.

Σὰν δάσκαλο οἱ φοιτητές σας σᾶς ἀγάπησαν γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο διδάξατε, τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο δώσατε μὲ ἀπλότητα καὶ σαφήνεια τὶς βασικὲς ἀρχές τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου, τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου, τῆς Ἱστορίας τοῦ Δικαίου, τὸ Γεωργικὸ, τὸ Δασικὸ Δίκαιο. Διδάξατε ὅμως πέρα ἀπὸ τοὺς φοιτητές σὲ μᾶς τοὺς νεότερους τί σημαίνει νὰ ἀγαπᾶς τὸν νέο, τί σημαίνει νὰ βοηθᾶς αὐτὸν ποὺ ἔχει ἀνάγκη, τί σημαίνει νὰ εἶσαι ὑπέρμαχος ἀξιών, τί σημαίνει ἀνυστεροβουλία μέσα στὸ Πανεπιστήμιο καὶ τί σημαίνει ἀνοικτὴ πόρτα, γιὰ νὰ ξέρεις ὅτι ἔχεις ἓνα στήριγμα, ἓνα θεμέλιο, ὅταν ἔχεις ἀνάγκη νὰ στηριχθεῖς σὲ ἓνα πραγματικὸ ἄνδρα, σὲ ἓνα πραγματικὸ ἐπιστήμονα, σ' ἓνα πραγματικὸ Ἕλληνα. Διότι, πράγματι, ὑπῆρξατε ἄνδρας!

Ἡ συμβολὴ ὄλων μας σ' αὐτὸ τὸ ἔργο, τὸ ὁποῖο σήμερα θὰ σᾶς ἐπιδοθεῖ, γιὰ τὸ ὁποῖο μπορῶ νὰ βεβαιώσω τὸ κοινὸ ὅτι παρόμοιο στὴν παγκόσμια βιβλιογραφία δὲν ἔχω ξαναδεῖ, τόσο ἀπὸ ἀποψη ποιότητας, ὅσο καὶ ἀπὸ ἀποψη μεγέθους, εἶναι ἀπλῶς μιὰ μικρὴ συμβολὴ σὰν ἔκφραση τῆς εὐγνωμοσύνης μας.

Σᾶς εὐχομαι μακροήμερευση καὶ νὰ εἶστε πάντα κοντὰ μας.

Ὁμιλία τῆς κυρίας Σ. Νικηφόρου, ἀντιπροέδρου τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Θεσσαλονίκης.

Σήμερα ὁ Δικηγορικὸς Σύλλογος Θεσσαλονίκης αἰσθάνεται διπλή, πραγματικὰ, χαρὰ γιὰ τὸ πρόσωπο τοῦ τιμώμενου Καθηγητῆ μας συμπίπτουν δύο ἰδιότητες. Αὐτὴ τοῦ μέλους τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου, στὴ δύναμη τοῦ ὁποῖου ἀνῆκε γιὰ χρόνια, καὶ ἐκεῖνη τοῦ δασκάλου μας, ἀφοῦ ἐλάχιστοι εἶναι οἱ δικηγόροι ποὺ δὲν ὑπῆρξαν φοιτητές του.

Ὁ Δικηγορικὸς Σύλλογος Θεσσαλονίκης ἔχει ἓναν πρόσθετο λόγο νὰ αἰσθάνεται περήφανος μὲ τὴ σκέψη ὅτι, ὅταν κάποιος σημαντικὸς πολίτης τιμᾶται γιὰ τὸ πνευματικὸ πέρασμά του ἀπὸ τὴν πόλη ἢ τὴ χώρα μας τότε ὑπάρχει ἀκόμη ἐλπίδα γιὰ τὸν ταραγμένον κόσμον μας.

Ἡ προσφορὰ τοῦ Καθηγητῆ μας ἤδη ξεδιπλώθηκε μπροστὰ μας κι ἔτσι θὰ 'ταν κοινότοπο καὶ κουραστικὸ νὰ μπῶ κι' ἐγὼ στὸν πειρασμὸ ἐπανάληψης. Ἐξάλλου σὲ ποιὲς παραπανίσιες λέξεις νὰ κλείσει κανεὶς τὸ πνευματικὸ ἔργο τοῦ καθηγητῆ καὶ νομικοῦ, τὴν κοινωνικὴ προσφορὰ τοῦ ἐνεργοῦ πολίτη αὐτῆς ἐδῶ τῆς πόλης!

Ἐπιτρέψτε μου, τέλος, νὰ καταθέσω καὶ τὴ δική μου προσωπικὴ χαρὰ γιὰ τὸ τιμώμενο σήμερα πρόσωπο βρίσκεται ἀνάμεσά μας καὶ τοῦ παρέχεται ἔτσι ἡ δυνατότητα νὰ γευτεῖ ἀπειθείας τὴν ἀναγνώριση τοῦ ἐνεργοῦ περάσματός του ἀπ' τὴ ζωὴ.

Ἡ δυνατότητα αὐτῆ, τῆς «ἐν ζωῇ» δηλαδὴ ἀναγνώρισης δὲν ἀποτελεῖ προνόμιο παρὰ ἐλάχιστων, ποὺ «προλαβαίνουν» ν' ἀκούσουν οἱ ἴδιοι τὴν ἀποτίμησιν τοῦ ἔργου τους...

Νομίζω ὅτι περιτεύει νὰ ἐπεκταθῶ περισσότερο.

Νὰ εἶστε καλά, κύριε Καθηγητά. Σᾶς εὐχαριστοῦμε γιὰ ὅ,τι προσφέρατε στοὺς φοιτητές σας καὶ στὸν τόπον μας.

Εὐχαριστῶ.

Ὁμιλία τῆς κυρίας Β. Ἐλαΐα, ἀντιπροέδρου τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Θεσσαλονίκης.

Δικαιολογήστε σᾶς παρακαλῶ τὴ συγκίνησή μου, ποὺ ἀπορρέει ἀπὸ τὸ δέος ποὺ με διακατέχει γιὰ τὸ κύρος καὶ τὸ μεγαλεῖο τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ πανεπιστημιακοῦ δασκάλου, τοῦ ἐπιστήμονα, ἀλλὰ κυρίως στὶς μέρες μας, γιὰ μᾶς τοὺς Μακεδόνες, τοῦ Ἑλληνα καὶ Μακεδόνα.

Ἄναλογιζομαι τί θὰ μπορούσα νὰ πῶ γιὰ τὸν ἄνθρωπο, ποὺ συμμετεῖχε σὲ ἐπιστημονικὲς ὀργανώσεις, ἰδρύματα, ἐπιτροπές, διασκέψεις καὶ συνέδρια, γιὰ τὸν ἄνθρωπο ποὺ τίμησαν καὶ τιμοῦν ἀκαδημαϊκὲς, ἐκκλησιαστικὲς, πολιτικὲς, δικαστικὲς καὶ γενικὰ ἐπιστημονικὲς προσωπικότητες, ποὺ βίωσε καὶ βιώνει σὲ ὅλες τὶς ἐκφάνσεις τῆς ζωῆς του μὲ τρόπο ποὺ θὰ χαρακτήριζα μὲ μία φράση «ἄξιοπρεπὴ κοινωνικὴ συμπεριφορὰ καὶ προσφορὰ».

Τί θὰ μπορούσα νὰ πῶ γιὰ τὸν ἐπιστήμονα καὶ πανεπιστημιακὸ δάσκαλο ἐγὼ ἢ μαθήτριά του, ὅταν γι' αὐτὸν μιλοῦν τὰ βιβλία του, οἱ διατριβές, τὰ συγγράμματά του, οἱ βιβλιογραφίες, οἱ σχολιασμοὶ του τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων σὲ διάφορα νομικὰ περιοδικὰ καὶ οἱ γνωμοδοτήσεις του, ἀλλὰ κυρίως ὅταν γι' αὐτὸν μιλοῦν περίφημοι πανεπιστημιακοὶ δάσκαλοι καὶ ἐπιφανεῖς νομικοὶ, ἡμεδαποὶ καὶ ἀλλοδαποί. Θὰ μπορούσα ἴσως μόνο νὰ ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνη τῶν συμβολαιογράφων τοῦ Ἐφετείου Θεσσαλονίκης, τοὺς ὁποῖους σήμερα ἐγὼ ἐκπροσωπῶ ἐδῶ, πρὸς τὸν δάσκαλο ποὺ μεταφύτευσε σὲ μᾶς στοιχεῖα δικὰ του, τὰ ὁποῖα σεμνύνομαι νὰ πῶ ὅτι ἀποτελοῦν τὸν θεμέλιο λίθο στὴν ἐπιστημονικὴ ἐξύψωση τοῦ κύρους τῶν συμβολαιογράφων, ἔτσι ὥστε νὰ διατηροῦνται καὶ αὐτοί, μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους φορεῖς τῆς δικαιοσύνης, στὴν πρώτη γραμμὴ τῆς ὑπεύθυνης νομικῆς προσφορᾶς.

Ὅμως, ἂν σὲ ὅ,τι ἀφορᾶ ὅλα τὰ παραπάνω ἐλάχιστα μπορούμε ἐμεῖς οἱ συμβολαιογράφοι νὰ προσθέσουμε, σίγουρα ὅμως θὰ μπορούσαμε πολλὰ νὰ ποῦμε γιὰ τὸν Ἑλληνα καὶ Μακεδόνα, ὁ ὁποῖος μὲ τὴ συνεχῆ καὶ ἄοκνη προσφορὰ του, τὰ συγγράμματά του, τὶς ὁμιλίες του, τοὺς στοχασμοὺς καὶ τοὺς προβληματισμοὺς του ἀφύπνισε ἐμᾶς τοὺς Ἕλληνες ποὺ ζοῦμε ἐδῶ στὸν τόπο μας, ἐνημέρωσε, εὐαισθητοποίησε καὶ ἐνεργοποίησε τοὺς Ἕλληνες τῆς διασπορᾶς, ὅπου καὶ ἂν βρίσκονται αὐτοί, εἴτε εἶναι ἐλληνόφωνοι εἴτε εἶναι βλαχόφωνοι, εἴτε εἶναι σλαβόφωνοι. Ἀλλὰ ἀκόμα συνέβαλε οὐσιαστικὰ καὶ ἀποτελεσματικὰ, πιστεύουμε, στὴν ἐνημέρωση τῶν ἀλλοδαπῶν σὲ ὅ,τι ἀφορᾶ τὸ ὕψιστο ἔθνικό μας θέμα, τὴν ἐλληνικότητα τῆς Μακεδονίας, ἔτσι ὥστε νὰ ἀνακόψει ἢ τουλάχιστο νὰ μειώσῃ στὸ ἐλάχιστο τὴν ἐστρατεία τοῦ ἀποπροσανατολισμοῦ ποὺ στόχο εἶχε τὴν παραχάραξη καὶ παραποίηση τῆς ἱστορίας, θύματα τῆς ὁποίας δὲν εἴμαστε μόνον ἐμεῖς οἱ Μακεδόνες ἀλλὰ ὀλόκληρος ὁ Ἑλληνισμός.

Ὁ Συμβολαιογραφικὸς Σύλλογος Θεσσαλονίκης θεωρεῖ τιμὴ του ποὺ βρίσκεται σήμερα ἐδῶ ἐκπρόσωπός του γιὰ νὰ τιμήσῃ καὶ αὐτὸς μὲ τὴ σειρά του τὸν Κωνσταντῖνο Βαβούσκο, τὸν ἄνθρωπο, τὸν ἐπιστήμονα, τὸν καθηγητὴ, τὸν πατριώτη, τὸν Ἑλληνα καὶ Μακεδόνα, καὶ τὸ πολὺπλευρο καὶ πολὺμορφο ἔργο του. Θὰ μοῦ ἐπιτραπεῖ τέλος νὰ ἐκφράσω καὶ τὴ βαθιὰ ἐκτίμηση τοῦ Προέδρου μας κ. Μαργαριτόπουλου ὁ ὁποῖος ἐπέλεξε αὐτὴν τὴν ὁδὸ τοῦ μηνύματος, διὰ μέσω ἐμοῦ νὰ ἐκφράσῃ καὶ ἐκδηλώσῃ τὴν ἀγάπη, τὸν θαυμασμό καὶ τὴν ἐκτίμησή του στὸν Καθηγητὴ, καὶ ἄλλη μιὰ φορὰ τὴ θλίψή του γιὰ τὴν ἀπουσία του ἀπὸ τὴν ἐκδήλωση αὐτή, ἐπειδὴ ἓνα σοβαρότατο οἰκογενειακὸ γεγονός δὲν τοῦ ἐπέτρεψε νὰ βρισκῆται ἐδῶ.

*Ὁμιλία τοῦ κ. Στ. Παπαθεμελεῆ, βουλευτῆ καὶ πρώην ὑπουργοῦ, ἐκ μέ-
ρους τῶν μαθητῶν τοῦ τιμωμένου.*

Δὲν ξέρω ἂν εἶμαι ἐκπρόσωπος τῶν μαθητῶν καὶ σὲ ποιοῦ βαθμὸ διερμηνεύω τὴν εἰκαζόμενη βούληση, ἀλλὰ πάντως εἶμαι ἓνας ἀπὸ τοὺς ἑκατοντάδες ἢ χιλιάδες μαθητές σας καὶ ἐπιτρέψτε μου νὰ προσθέσω σὲ ὅσα ἄλλοι εἶπαν, καὶ πιθανότατα θὰ ποῦν, γιὰ τὸν δάσκαλο, τὸν ἐρευνητῆ, τὸν ἐρμηνευτῆ καὶ τὸν ἱστορικὸ τοῦ Δικαίου, ἐγὼ θὰ ἤθελα νὰ ἐπισημάνω δύο σημεία. Πρῶτον ὅτι οἱ ἀστείρευτες πηγές ἀπὸ τίς ὁποῖες δλόκληρο τὸ συγγραφικὸ ἔργο τοῦ τιμωμένου καθηγητῆ ἀντλεῖ τὴ δύναμη, τὴ σκέψη καὶ τὴν ἔμπνευση νομίζω εἶναι δύο, ἰδιαίτερα τοῦ ἔργου τοῦ ἔξω-νομικοῦ, ἡ χριστιανικὴ ἀποκάλυψη καὶ οἱ ρίζες τοῦ γένους. Καὶ νὰ ἐπισημάνω ἀκόμη ὅτι ὁ τιμωμένος εἶναι πολλὰ βεβαίως, ἀλλὰ εἶναι κυρίως καὶ πρωτίστως Μακεδῶν, γνήσιος Μακεδνός, ὅπως ὑπέγραφε ὁ ἀείμνηστος Στέφανος Δραγούμης. Ὅρμᾶται ἐκ Μακεδονίας καὶ αἰσθάνεται αὐτὸ τὸ γεγονός, αὐτὴ τὴν ἀλήθεια, καὶ ὡς καθῆκον καὶ ὡς προνόμιο καὶ ὡς τύψη καὶ ὡς προσταγὴ καὶ σὲ μιὰ ὥρα ἰδιαίτερα κρίσιμη γιὰ τὴν Μακεδονία, ὅπου πολλὰ θρυλοῦνται, περισσότερα σχεδιάζονται καὶ πολλοὶ μᾶς καλοῦν σὲ ἱστορικοὺς καὶ ἀνιστόρητους συμβιβασμούς, τὸ συμπέρασμα τοῦ ἔργου τοῦ καθηγητῆ Βαβούσκο εἶναι ἀντίσταση στοὺς πειρασμοὺς τοῦ συμβιβασμοῦ καὶ τοῦ ἐνδοτισμοῦ.

Τέλος νὰ προσθέσω μιὰ ἀκόμη σκέψη γιὰ τὸ σύνολο τῆς παρουσίας τοῦ Κωνσταντίνου Βαβούσκο, τηρουμένων πάντοτε τῶν ἀναλογιῶν καὶ τῶν ἀποστάσεων: Μπορεῖ νὰ ἐπαναλάβει κανεὶς ἐδῶ τὴν φράση τοῦ Πλουτάρχου: «οἷς ἦν, οἷς ἔπραξεν καὶ οἷς ἐπαίδευσεν, ὀφθῆσεται» στὴν πραγματικότητα ὡφθη ἤδη ὁ καθηγητῆς Βαβούσκος, φιλόσοφος μὲ τὴν κλασικὴ ἔννοια τοῦ ὄρου.

Πολλὰ τὰ ἔτη σας, ἀγαπητὲ δάσκαλε!

Προσφώνηση τοῦ κ. Π. Σάκκουλα, ἐκδότῃ.

Δυστυχῶς δὲ γνωρίζω τί λείει κανεὶς ὅταν πρόκειται νὰ χαιρετήσῃ καὶ νὰ συγχαρεῖ ἓνα ἄνθρωπο γιὰ τὸ φτάσιμό του στὸ ὑψηλότερο σημεῖο ἀναγνώρισής του ὡς δασκάλου καὶ ὡς ἐπιστήμονα, καὶ ἰδιαίτερα ὅταν νιώθει ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά τόσο ἀδύνατος μπροστὰ στὸ ἠθικὸ ἀνάστημα καὶ τὴν προσωπικότητα τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν ὁποῖο ἀπευθύνεται, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη, ὅταν διακατέχεται ἀπὸ αἰσθήματα ἀπεριόριστης ἐκτίμησης, ἀγάπης καὶ θαυμασμοῦ πρὸς αὐτόν.

Ἔτσι λοιπὸν ξεκινῶ αὐτὰ ποὺ θέλω νὰ διατυπώσω μὲ μιὰ ἀπολύτως εἰλικρινῆ ὁμολογία, ὅτι ὡς ἐκδοτικὸς οἶκος θεωροῦμε ἰδιαίτερη εὐνοια τῆς τύχης ὅτι γνωρίσαμε ἀπὸ πολὺ κοντὰ καὶ ἐπὶ τρεῖς καὶ πλέον δεκαετίες τὸν μεγάλο αὐτὸν δάσκαλο καὶ εἴχαμε μαζὶ τοῦ μιὰ συνεργασία, ποὺ μόνον ὡς ὑποδειγματικὴ μπορεῖ νὰ χαρακτηρισθεῖ.

Ἄλλωστε καὶ ἡ συμμετοχὴ μας καὶ ἡ προσφορὰ μας στὴν ἀφάνταστα ἐπαινετὴ σκέψη καὶ ἐνέργεια τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν, τῆς Σχολῆς Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου, τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου καὶ τοῦ Συμβολαιογραφικοῦ Συλλόγου Θεσσαλονίκης γιὰ τὴν ἔκδοση τοῦ τιμητικοῦ αὐτοῦ ἀφιερώματος πρὸς τὸν καθηγητῆ κ. Βαβούσκο, ὑπῆρξε καὶ ἀποτελεῖ γιὰ ἐμᾶς μιὰ ἐλάχιστη μορφή ἔκφρασης αἰσθημάτων.

Τὸ πεντάτομο αὐτὸ ἀφιέρωμα ἀποτελεῖ γιὰ τὸν Ἐκδοτικὸ Οἶκο ἀλλὰ καὶ γιὰ ἐμένα προσωπικὰ μιὰ ἔκδοση μὲ ἰδιαίτερη σημασία καὶ νόημα, ἐμφανίζει ὅμως ταυτόχρονα μιὰ συγκινητικὴ ἐκδήλωση ἀγάπης καὶ ἐκτίμησης 181 διακεκριμένων Ἑλλήνων καὶ ξένων ἐπιστημόνων, γεγονὸς ποὺ ἀποτυπώθηκε ἄλλωστε γιὰ πάντα στὸ ἀφιέρωμα αὐτό.

Κύριε Καθηγητά,

Δεν γνωρίζω πόσο δάσκαλοι, πόσο επιστήμονες και συγγραφείς και πόσο άγωνιστές για κάθε τι τὸ Ἴθνηκὸ καὶ Ἑλληνικὸ θὰ ἐπιθυμοῦσαν ἢ μᾶλλον θὰ μποροῦσαν νὰ βρίσκονται στὴ θέση σας τὴν ὥρα αὐτή. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ γνωρίζω καὶ μεταφέρω αὐτὴ τὴ στιγμή κατὰ τρόπο ἀπόλυτο, εἶναι ὅτι ἐσεῖς προσωπικὰ ἔχετε κάθε λόγο νὰ αἰσθάνεστε περήφανος, τόσο γιὰ τὴν καταξίωση τοῦ ἐπιστημονικοῦ καὶ ἔθνηκὸ σας ἔργου, ὅσο καὶ γιὰ τὴν ἀγάπη καὶ τὴν ἐκτίμηση τῶν φίλων σας καὶ τῶν συνεργατῶν σας, ποὺ ἀναμφισβήτητα ἀπετέλεσαν καὶ ἀποτελοῦν ἓνα ἀπὸ τὰ βασικὰ σας στηρίγματα στὸ ὅλο ἀνέβασμα καὶ τὴν ὅλη προσπάθειά σας.

Τελειώνοντας, θὰ ἤθελα μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς παράδοσης τοῦ πεντάτομου αὐτοῦ τιμητικοῦ ἀφιερώματος, νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ προσθέσω στὶς εὐχὲς τῶν παρευρισκομένων στὴν ἐκδήλωση αὐτὴ καὶ στὶς εὐχὲς ὄλων ὄσων σᾶς ἔχουν γνωρίσει, τίς εὐχὲς τίς δικές μου καὶ τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου, γιὰ ὅ,τι καλύτερο γιὰ σᾶς καὶ τὴ θαυμάσια οἰκογένειά σας.

Ὁμιλία τοῦ κ. Γ. Ἀγγελίδη, δικηγόρου, μέλους τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν.

Θεωρῶ μεγάλη τιμὴ τὴν ἀπόφαση τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν, νὰ ἀναθέσει σὲ μένα νὰ παρουσιάσω, λιτὰ καὶ περιληπτικὰ, ἓνα μόνον μέρος ἀπὸ τὴν πολυδιάστατη ἐπιστημονικὴ, κοινωνικὴ καὶ ἔθνηκὴ δράση τοῦ τιμώμενου προέδρου μας καὶ συγχεκριμένα αὐτὴν ποὺ ἀναφέρεται καὶ ἀναπτύσσεται καθημερινὰ στὴν Ἑταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν, στὴν ἑπαλξη αὐτὴ τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνα.

Εἶμαι ἀκόμη βαθιὰ συγκινημένος γιὰτὶ ἀπευθύνομαι σὲ ἓνα ἐκλεκτὸ ἀκροατήριον, ἀναφερόμενος στὸν τιμώμενον, ποὺ ὑπῆρξε διακεκριμένος νομικὸς καὶ σεβαστὸς πανεπιστημιακὸς μου δάσκαλος, καὶ γιὰτὶ εἶχα τὴν τύχη νὰ εἶμαι συνεργάτης του στὸ Διοικητικὸ Συμβούλιον γιὰ εἴκοσι περίπου συνεχῆ χρόνια καὶ νὰ γνωρίσω ἀπὸ κοντὰ τὴν ἀκαταπόνητη δραστηριότητά του καὶ τὴν πολὺτιμη προσφορά του στὸ ἔθνος καὶ στὴν ἐπιστήμη.

Ὁ Κωνσταντῖνος Βαβούσκος, ὡς πτυχιούχος τῆς Νομικῆς, ὑπῆρξε ὁ πρῶτος ποὺ ἔλαβε ὑποτροφία τῆς Ἑταιρείας γιὰ μεταπτυχιακὲς σπουδὲς γιὰ 5 χρόνια στὴ Γαλλία καὶ στὴ Γερμανία.

Ἡ ὑποτροφία αὐτὴ καὶ τὸ πάθος του γιὰ τὴν υπεράσπιση τῶν ἔθνηκων μας δικαίων στάθηκαν τὰ κυρίαρχα γεγονότα ποὺ τὸν συνέδεσαν ἄρρηκτα μὲ τὴν Ἑταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν.

Ἐπιστρέφοντας ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ τότε Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρείας, ἐργάστηκε γιὰ ἔντεκα χρόνια, ἀπὸ τὸ 1953 μέχρι τὸ 1964 ὡς ὁ πρῶτος ἐπιστημονικὸς συνεργάτης τοῦ Ἰδρύματος Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου, τὸ ὁποῖο κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, ἦταν δημιούργημα καὶ ὀργανικὸ μῆμα τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν.

Τὸ 1969 ἐκλέχθηκε μέλος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρείας καὶ τὸ 1970 μέλος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἰδρύματος Μελετῶν τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου, ποὺ εἶχε ἤδη ἀποχωρισθεῖ ἀπὸ τὴν Ἑταιρεία καὶ ἀνέπτυξε τὴ δραστηριότητά του αὐτοτελῶς. Κατὰ τὸ χρονικὸ δὲ διάστημα 1981-1983, διετέλεσε καὶ πρόεδρος τοῦ Ἰδρύματος.

Ἀπὸ τὸ 1976, ὅταν διαδέχθηκε τὸν ἀείμνηστο διαπρεπῆ διδάσκαλό του Χαράλαμπος Φραγκίστα, μέχρι σήμερα, κατέχει συνεχῶς τὴ θέση τοῦ προέδρου τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν, θέση τὴν ὁποία τοῦ ἐμπιστεύτηκαν ὅλες οἱ γενικὲς συνελούσεις σὰν καταξιωμένο Μακεδόνα καὶ σὰν συνεχιστὴ τοῦ ἔργου ποὺ ἄρχισαν μὲ μεγάλους ὀραματισμούς, οἱ προκάτοχοι ἀείμνηστοι πρόεδροι τῆς Ἑταιρείας καὶ ἀκαδημαϊκοὶ Στίλπων

Κυριακίδης καὶ Χαράλαμπος Φραγκίστας.

Ὁ τιμώμενος πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν κλείνει τὸν χρόνο αὐτόν, μὲ ἀφετηρία τὸ 1953 ὅταν προσκλήθηκε ὡς ἐπιστημονικὸς συνεργάτης τοῦ IMXA, 40 χρόνια πνευματικῆς, ἐπιστημονικῆς, κοινωνικῆς καὶ ἐθνικῆς προσφορᾶς.

40 χρόνια μάχης στὴν πρώτη γραμμὴ γιὰ τὴν Ἑλλάδα, τὴ Μακεδονία καὶ τὴν ἱστορικὴ ἀλήθεια.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ ὑποκύψω στὸν πειρασμὸ καὶ νὰ παραθέσω, χωρὶς σχόλιο, ἕνα μέρος ἀπὸ τὸ Μήνυμα ποῦ ἔστειλε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς Ἰάκωβος μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς τιμητικῆς τελετῆς γιὰ τὸν ἑορτασμὸ τῶν 30 χρόνων τῆς ἀκαδημαϊκῆς σταδιοδρομίας τοῦ τιμωμένου, τελετὴ ποῦ ἔγινε στὶς 31 Μαρτίου 1987 στὴν αἴθουσα τελετῶν τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν.

Ἡ περικοπὴ ποῦ θὰ σᾶς διαβάσω εἶναι καὶ σήμερα ἐπίκαιρη καὶ ἑναρμονίζεται πλήρως μὲ τὸ πνεῦμα καὶ τὸν σκοπὸ τῆς ἐκδηλώσεως αὐτῆς.

Γράφει ὁ Ἀρχιεπίσκοπος γιὰ τὸν Κωνσταντῖνο Βαβούσκο:

«Ἔϊχα τὴν τύχη νὰ τὸν ἀκούσω σὲ συνέδρια τῆς Παμμακεδονικῆς τῶν ΗΠΑ καὶ τοῦ Καναδά καὶ ἔμεινα ἀκίνητος στὴ θέση μου μὲ στραμμένη τὴν προσοχὴ καὶ τὴν κεφαλὴ πρὸς τὸν βροντόλαλο ἀγορητῆ. Καὶ εἶπα μέσα μου: δὲς τὴν Ἑλλάδα. Γιατί ὁ Κωνσταντῖνος Βαβούσκος εἶναι ἡ Ἑλλάδα. Ἡ Ἑλλάδα τοῦ Βυζαντίου. Ἡ Ἑλλάδα τῆς Ἰταλίας. Ἡ Ἑλλάδα ἀκόμα τῆς Μακεδονίας, τοῦ Ἰλλυρικοῦ, τῶν Σκοπίων, τῆς Σαρδικίας. Ἡ Ἑλλάδα ἡ ζεῖδωρη. Ἡ ἐλευθερώτρια ἀπὸ τὸ σκότος. Ἡ γεννήτρα κάθε ἀρετῆς.

Αὐτὴν τὴν Ἑλλάδα βλέπει κανεὶς νὰ ἀναδύεται μέσα ἀπὸ τὸν ἀπόηχο τῆς ρητορείας τοῦ Κωνσταντῖνου Βαβούσκου. Αὐτὴν τὴν Ἑλλάδα βλέπετε κι' ὅταν φυλλομετρᾶτε ἢ ἐντροφᾶτε στὰ συγγράμματά του. Αὐτά, ποῦ εἶναι ἀπόσταγμα καὶ ἀποκρυστάλλωμα τῆς μελετηρότητας καὶ Ἑλληνικότητάς του. Πλατύνονται οἱ ὀρίζοντες γύρω σας τὴ στιγμὴ ποῦ τὰ γραφόμενά του γράφουν τὸν χῶρο, μέσα στὸν ὁποῖο μπορεῖτε νὰ κινηθεῖτε. Εἶναι ἄφθαστος καὶ ἀσύγχριτος. "Ὅσο εἶναι ἀσυμβίβαστος πρὸς τὰ «κατὰ συνθήκην». "Ὅσο εἶναι στηλιτευτῆς τῆς παραποίησης καὶ τῆς ἀποπλάνησης. "Ὅσο εἶναι πιστὸς στὸν ἑαυτὸ του καὶ στὴν γλώσσα καὶ τὴν ἔννοια τῆς ἱστορικῆς ἀλήθειας, αὐτῆς ποῦ εἶναι τὸ πάθος του καὶ τὸ ἀδιάκοπο βίωμά του».

Καὶ καταλήγει ὁ Ἀρχιεπίσκοπος: «Αὐτὸ εἶναι τὸ λιτὸ σχεδιάσμά μου μιᾶς πλούσιας πνευματικῆς προσωπικότητάς τοῦ αἰῶνα μας. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀδέξια προσπάθειά μου νὰ κατεργασθῶ ἕνα γρανίτη ἦθος, ὕψους καὶ φρονήματος γιὰ νὰ σᾶς παρουσιάσω μιὰ προτομῆ».

Μὲ ἀκατάβλητο ἀγωνιστικὸ φρόνημα περιέρχεται ἐπὶ δεκαετίες ὄχι μόνον ὀλόκληρο τὸν ἑλληνικὸ χῶρο, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ γνωστὰ κέντρα τοῦ ἀπόδημου Μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ, στὶς ΗΠΑ, στὸν Καναδά, στὴν Αὐστραλία, ἀλλὰ καὶ σὲ εὐρωπαϊκὲς χώρες ἀκόμη καὶ στὴ Νότιο Ἀφρικὴ δίνοντας διαλέξεις στὶς ἑλληνικὲς κοινότητες, καὶ σὲ ξένα πανεπιστήμια, ὀργανώνοντας μαθήματα καὶ συμμετέχοντας σὲ διεθνή συνέδρια καὶ ἐπιτροπές.

Ἡ ἀδιάκοπη καὶ τιτάνια αὐτὴ προσπάθειά του, ἔχει πάντα σὰν στόχο νὰ ἐνημερώσει, νὰ διδάξει καὶ νὰ κατευθύνει τοὺς ἀπόδημους ἀδελφούς μας, ἐμφυχώνοντάς τους συγχρόνως στὸν ἀγῶνα ποῦ ἀποδύθηκαν γιὰ τὴν προβολὴ τῆς λαμπρῆς ἱστορίας καὶ τοῦ μεγαλείου τῆς Μακεδονίας μας.

Ἡ Ἑταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν ὀφείλει πολλὰ στὸν πρόεδρό της Κωνσταντῖνο Βαβούσκο.

Τὴν ὑπηρετῆσε καὶ τὴν ὑπηρετεῖ μὲ πάθος καὶ ἀγωνιστικότητα. Κατέθεσε σ' αὐτὴν 40 χρόνια γόνιμης καὶ δημιουργικῆς προσφορᾶς.

Καθημερινὰ δίνει τὴ μάχη στὸ Ἀθηναϊκὸ κέντρο γιὰ τὴν οἰκονομικὴ τῆς στήριξη, ἀπαραίτητη γιὰ τὴν ἐπίτευξη τῶν καταστατικῶν τῆς στόχων.

Καὶ ὁ ἀγώνας ὀλόκληρων δεκαετιῶν γιὰ τὴν ἐθνικὴ ὑπόθεση τῆς Μακεδονίας, συνεχίζεται ἀνυποχώρητα μέσα ἀπὸ τὸ ὄχυρὸ τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν.

Κυρίες καὶ Κύριοι, ἀγαπητὲ πρόεδρε, κλείνω μὲ τοὺς στίχους τοῦ Καβάφη:

«Ὅταν θὰ θέλουν οἱ Ἕλληνες νὰ καυχηθοῦν
τέτοιους βγάζει τὸ ἔθνος μας θὰ λένε».

Χαιρετισμὸς τοῦ κ. Κ. Κοσμοπούλου, Δημάρχου Θεσσαλονίκης.

Μὲ ἰδιαίτερη χαρὰ χαιρετίζω τὴ σημερινὴ ἐκδήλωση ποὺ γίνεται γιὰ νὰ τιμηθεῖ ἡ σημαντικὴ προσφορὰ τοῦ καθηγητοῦ καὶ ἀκαδημαϊκοῦ καὶ Προέδρου τῆς γεραρᾶς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν κ. Κωνσταντίνου Βαβούσκου.

Τὸ πεντάτομο τιμητικὸ ἀφιέρωμα τῶν διαφόρων συγγραφέων ἀπὸ τὸν κύκλο τῆς Νομικῆς Ἐπιστήμης (καθηγητές, δικηγόροι, δικαστικοί, συμβολαιογράφοι), τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν καὶ ἄλλων χώρων ποὺ ἀναφέρεται στὸ ἔργο τοῦ κ. Βαβούσκου, ἀποδεικνύει τὴν ἐξαιρετικὴ του συμβολὴ καὶ προσφορὰ τόσο στὴν ἐπιστήμη τοῦ Δικαίου, ὅσο καὶ στὴν προώθηση καὶ υπεράσπιση τῶν ἐθνικῶν δικαίων ἀπὸ τὴ θέση τοῦ Προέδρου τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν καὶ ὡς εἰδικοῦ γιὰ τὰ θέματα αὐτὰ ἐπιστήμονα. Σημαντικὴ ἀκόμη εἶναι ἡ κοινωνικὴ του προσφορὰ.

Ὁ Κωνσταντῖνος Βαβούσκος στάθηκε ὁ διακεκριμένος καθηγητὴς τῆς Νομικῆς Σχολῆς καὶ ὁ βαθὺς μελετητὴς κάτοχος καὶ διδάσκαλος τῆς Νομικῆς Ἐπιστήμης. Κατὰ τὰ μακρὰ ἔτη τῆς διακονίας του στὸ Ἀριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, ἐδίδαξε σχεδὸν ὅλους τοὺς κλάδους τοῦ Δικαίου καὶ ἐφώτισε τὸ πνεῦμα τῶν νεαρῶν ἐραστῶν τῆς νομικῆς σχέψης καὶ πράξης καὶ μὲ ἐγκυρότητα κατηύθυνε τὰ πρῶτα δειλὰ βήματά τους στὸν ναὸ τῆς Θέμιδος.

Τὸ συγγραφικὸ ἔργο του, πλουσιώτατο, περιλαμβάνει βιβλία, ἄρθρα, μελέτες, σχόλια ἐπὶ δικαστικῶν ἀποφάσεων, γνωμοδοτήσεις, μονογραφίες, βιβλιοκριτικὲς κλπ.

Ἐκτὸς ἀπὸ καθηγητὴς ὁ κ. Βαβούσκος διετέλεσε Νομικὸς Σύμβουλος τοῦ Α.Π.Θ., πρόεδρος πολλῶν ἐκλεκτορικῶν σωμάτων καὶ ἰδρυμάτων καὶ μέλος πολλῶν ἐλληνικῶν καὶ διεθνῶν Ὄργανισμῶν.

Πέραν τῆς ἐπιστημονικῆς του προσφορᾶς στὴν ὁποία ἀναλυτικὰ ἀναφέρονται ἄλλοι ὀμιλητές, μεγάλη ὑπῆρξε καὶ ἡ συνεισφορὰ του στὴν υπεράσπιση τῶν Ἐθνικῶν Δικαίων.

Ἐκλεγμένος Πρόεδρος τῆς Ε.Μ.Σ. ἐπὶ πολλὲς συνεχεῖς θητεῖες κατόρθωσε νὰ ἀναδείξει τὴν Ἑταιρεία σὲ Ἴδρυμα Διεθνoῦς κύρους καὶ ἔδωσε ἀπὸ τὶς ἐπάλξεις τῆς ἐπιτυχεῖς μάχης γιὰ τὰ δίκαια τοῦ ἑλληνισμοῦ. Μακεδόνας ὁ ἴδιος ἀναδείχθηκε σὲ γενναῖο Μακεδονομάχο τοῦ καιροῦ μας.

Μὲ ἄρθρα, μὲ ὀμιλίες στὴν Ἑλλάδα καὶ προπαντὸς στὸ ἐξωτερικὸ (Αὐστραλία, Καναδά, ΗΠΑ, Εὐρώπη) ὅπου δροῦν ὀργανωμένες ὁμάδες Σκοπιανῶν, ἐνίσχυσε τὸν ἀγῶνα τῶν συμπατριωτῶν μας γιὰ τὴν υπεράσπιση τῶν δικαίων μας.

Πέρυσι βρεθήκαμε μαζὶ στὸ Τορόντο στὸ Συνέδριο τῶν Παμμακεδονικῶν Ἐνώσεων υπερασπιζόμενοι ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐθνικὸ μας θέμα. Γνώστης ὅσο ὀλίγοι τοῦ θέματος ὑποστηρίζει μὲ πάθος τὶς θέσεις αὐτές, τεκμηριωμένες, σὲ ἐπιστημονικὰ συνέδρια γι' αὐτὸ καὶ θεωρεῖται κατ' ἐξοχὴν ἐχθρὸς ἀπὸ τοὺς Σκοπιανούς.

Ἄλλὰ καὶ ἡ πολιτιστικὴ καὶ κοινωνικὴ του προσφορὰ εἶναι μεγάλη.

Γιὰ τὴν ἐπιμόρφωση τῶν λαϊκῶν στρωμάτων ἔλαβε μέρος σὲ πλῆθος λαϊκῶν Πανεπιστημίων (Κοζάνη, Σέρρες κλπ.), καὶ ὁ ἴδιος ἦταν συνδιοργανωτὴς καὶ υπεύθυνος τοῦ Νομικοῦ κύκλου τοῦ Ἀνοιχτοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Δήμου στὴν πρώτη του λειτουργία, καὶ ἀπὸ τὴ θέση αὐτὴ βοήθησε πολὺ στὴν κανονικὴ του λειτουργία.

Γιὰ τὴ μεγάλη του συνεισφορὰ τόσο στὸν ἐπιστημονικὸ τομέα ὅσο καὶ στὸν ἐθνικὸ καὶ

κοινωνικὸ τιμήθηκε μὲ πάρα πολλές τιμητικὲς διακρίσεις.

Εἰλικρινὰ θέλω νὰ συγχαρῶ ἀπὸ τὴν καρδιά μου τὸν ἐκλεκτὸ φίλο καὶ ἀκάματο ἐργάτη τοῦ πνεύματος καὶ τῆς Νομικῆς ἐπιστήμης, τὸν καθηγητὴ καὶ Ἀκαδημαϊκὸ κ. Κωνσταντῖνο Βαβούσκο καὶ νὰ εὐχρισθῶ νὰ ἔχει πάντα ὑγεία καὶ δύναμη γιὰ νὰ προσφέρει ἀκόμη στὸν ἐπιστημονικὸ, ἔθνικὸ καὶ κοινωνικὸ στίβο. Μπορεῖ ἀκόμη νὰ προσφέρει πολλὰ.

Τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο Θεσσαλονίκης μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτῆς τῆς ἐκδήλωσης πρὸς τιμὴν τοῦ κ. Βαβούσκου, ἀναγνωρίζοντας τὴ μεγάλη του προσφορὰ στὸν ἐπιστημονικὸ, ἔθνικὸ καὶ κοινωνικὸ τομέα, ἀποφάσισε ὁμόφωνα νὰ προσφέρει στὸν διακεκριμένο ἐπιστήμονα καὶ ἐκλεκτὸ τέκνο τὴν ἀναμνηστικὴ τιμητικὴ πλακέτα.

Τέλος ἔλαβε τὸν λόγο ὁ καθηγητὴς κ. Κ. Βαβούσκος, ὁ ὁποῖος εἶπε τὰ ἑξῆς:

Θὰ ἦτο μεγάλη ὑποχρῖσῖα νὰ ἰσχυρισθῶ ὅτι δὲν εἶμαι συγκεκινημένος αὐτὴν τὴν στιγμή. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐσυνήθισα εἰς τὴν ζωὴν μου νὰ λέγω ὅτι εἶμαι ἀνάξιος τῆς τιμῆς ταύτης, ὅπως εἴθισται ὠρισμένοι νὰ λέγουν εἰς παρομίας περιπτώσεις, καὶ δὲν διεκρίθην διὰ τὴν σεμνότητά μου, δι' αὐτὸ λέγω: Εὐχαριστῶ πάρα πολὺ ὅλους ὅσους μετέσχον εἰς τὴν σύνταξιν τῶν προσφερομένων τόμων, καὶ ἐπίσης λέγω ὅτι διὰ νὰ μετάσχουν τόσοι πολλοὶ καὶ ἀπὸ τόσα ἰδρύματα καὶ τόσας χώρας εἰς τὴν σύνταξιν τῶν τόμων αὐτῶν, αὐτὸ σημαίνει ὅτι προφανῶς θὰ ἦμην ἄξιος τῆς τιμῆς ταύτης.

Εἶναι πράγματι συγκινητικόν, ὄχι ἀπλῶς νὰ δέχεται τις τὸ τιμητικὸν ἀφιέρωμα, ἀλλὰ νὰ ἀκούη καὶ αὐτὰ τὰ ὁποῖα λέγονται ἐπὶ τῇ ἐπιδόσει αὐτοῦ τοῦ ἀφιερώματος. Ἐχάρην ἰδιαίτερος, διότι ἤκουσα ἀπὸ τοὺς μαθητάς μου, οἱ ὁποῖοι ὠμίλησαν προηγουμένως καὶ οἱ ὁποῖοι πρὸς μεγίστην χαρὰν μου ἀνεδείχθησαν εἰς ὑπατά ἀξιώματα τῆς διοικήσεως τῶν πανεπιστημίων καὶ τῆς Πολιτείας καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν συλλόγων τῆς χώρας, ὠρισμένα πράγματα, τὰ ὁποῖα πράγματι ἐδημιούργησα, ἀλλὰ τὰ ὁποῖα ἐγὼ μὲν πάντοτε ἐλησμόνησα, αὐτοὶ δὲ πρὸς τιμὴν των, ἀκόμη ἐνθυμοῦνται. Διότι ὅ,τι καλὸν ἔχω κάνει τὸ ἔχω λησμονήσει, καὶ δὲν τὸ λέγω αὐτὸ ἀπὸ σεμνότητα, ἀλλὰ διότι ἔτσι πράγματι εἶναι. Ἀπόψε μὲ συνεκίνησεν ἰδιαίτερος ἓνας ἀπὸ τοὺς ὁμιλητάς, διότι ἀνεφέρθη εἰς περίπτωσιν, ἣ ὁποία ἦτο καὶ προσωπικὴ μου. Πράγματι, τολμῶ νὰ ἰσχυρισθῶ ὅτι ὑπῆρξα πραγματικὸς ἄνδρας, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν, τὴν ὁποῖαν ἀνέφερε, διότι, εἶχον τὸ σθένος νὰ σταθῶ παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν μαθητῶν μου, καὶ γενικῶς παρὰ τὸ πλευρὸν οἰουδήποτε προσέφευγε πρὸς με, ὅταν αὐτοὶ ἢ αὐτὸς κατεδιώκοντο καὶ νὰ τοὺς ὑπερασπισθῶ μὲ ὕλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς μου, διὰ νὰ χαρῶ αὐτὴν τὴν στιγμήν τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους μοῦ ἀπηύθυναν καὶ τοὺς ὁποίους ὁμολογῶ ὅτι δὲν τοὺς ἀνέμενον, διότι, ὅπως εἶπον, τὰ γεγονότα αὐτὰ εἶχον λησμονήσει πρὸ πολλοῦ.

Εὐχαριστῶ θερμῶς ὅλους ὅσοι μετέσχον εἰς τὴν σύνταξιν τῶν τόμων. Βλέπω μὲ μεγάλῃν μου χαρὰν καὶ συγκίνησιν ἀρεοπαγίτας, οἱ ὁποῖοι ἤλθον εἰδικῶς ἐξ Ἀθηνῶν διὰ νὰ παραστοῦν εἰς τὴν τελετὴν αὐτὴν. Φυσικὰ ἐκφράζω τὴν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ὁ ὁποῖος ἠδῶκε νὰ ὀρίσῃ ὡς ἐκπρόσωπόν του τὸν ἀρχιεπίσκοπον Τυρολόης καὶ Σερεντίου καὶ ἡγούμενον τῆς Μονῆς Βλατάδων, ἀγαπητὸν καὶ σεβαστὸν συνάδελφον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ., καὶ τολμῶ ἐπ' εὐκαιρίᾳ νὰ ἀναφέρω ὅτι ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ὑπῆρξε καὶ αὐτὸς ἐν μέρει μαθητὴς μου, διότι παρηκολούθησε κάποτε ὠρισμένα μαθήματά μου τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου εἰς τὸ Ἀριστοτέλειον Πανεπιστήμιόν μας τῆς Θεσσαλονίκης.

Βλέπω βεβαίως ἐδῶ καὶ τὸν Ὑπουργὸν Μακεδονίας-Θράκης κ. Γ. Χατζηνικολάου, μαθητὴν μου καὶ αὐτόν, τὸν τῶς ὑπουργὸν κ. Στ. Παπαθεμελῆν, μαθητὴν μου καὶ αὐτόν, τὸν σωματάρχην ἀντιστράτηγον κ. Τσίρκαν, μαθητὴν μου καὶ αὐτόν, διὰ νὰ μὴ συνεχίσω

παιριτέρω, διότι ὅλη ἡ χορεία τῶν διαπρεπῶν καθηγητῶν, ἡ ὁποία κάθεται ἐξ εὐωνύμων μου καὶ γενικῶς εἰς τὴν αἴθουσαν αὐτήν, ὡς καὶ τῶν δικαστῶν, δικηγόρων καὶ συμβολαιογράφων, οἱ ὅποιοι παρευρίσκονται ἐδῶ, ἀποτελεῖται ἐν τῷ συνόλῳ τῆς ἀπὸ μαθητᾶς μου. Καὶ χαίρω διότι μαθηταὶ μου εἶναι ἤδη πρόεδροι ἐφετῶν, ἀρχιερεῖς καὶ βεβαίως δὲν ἀναφέρομαι εἰς τὸν στρατιωτικὸν τομέα, διότι ἤδη πρὸ πολλοῦ ἀρχηγοὶ τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων καὶ διοικηταὶ μεγάλων μονάδων, προηγούμενοι καὶ παρόντες, ὑπῆρξαν ὅλοι μαθηταὶ μου. Διότι εἶχον τὴν εὐτυχίαν νὰ προσκληθῶ ἀπὸ ὅλας τὰς στρατιωτικὰς σχολὰς, καὶ ἀπὸ τὴν Ἄνωτάτην Σχολὴν Εὐελπίδων διὰ νὰ εἶμαι ὁ καθηγητῆς των. Καὶ ἔτσι ἔχω τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐτυχίαν εἰς οἰανδήποτε πόλιν καὶ ἂν εὐρίσκομαι ὅλο καὶ κάποιον νὰ συναντῶ, ὁ ὁποῖος καὶ ἀπὸ τὸ ἀπέναντι εἰσέτι πεζοδρόμιον προσέρχεται, διασχίζων τὸν δρόμον, γιὰ νὰ μοῦ ὑπενθυμίσῃ ὅτι ὑπῆρξε μαθητῆς μου.

Δὲν δύναμαι νὰ ἀποκρύψω πράγματι τὴν χαρὰ μου, ὅχι τόσο πολὺ διὰ τὴν σημερινὴν τελετὴν καὶ ὅχι τόσο πολὺ διὰ τὰ ὅσα ἐλέχθησαν, διότι εἰς παρομοίας περιπτώσεις εἴθισται νὰ λέγονται καλὰ λόγια, ὅσον διὰ τὸ γεγονὸς ὅτι πάρα πολλοὶ μαθηταὶ μου ἔχουν ἀναδειχθῆ ἤδη εἰς ὕψιστα ἀξιώματα τῆς Πολιτείας. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὅμως μὲ συνέχει πράγματι εἶναι ἐκεῖνο ποὺ ἐτόνισαν ὅλοι, δηλαδὴ τὸ γεγονὸς ὅτι ἀγωνίζομαι διὰ τὰ ἐθνικὰ θέματα. Δὲν τὸ κάνω αὐτὸ πρὸς ἐπίδειξιν, ἄλλωστε τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν εἶχον ἀρχίσει νὰ ἀναμειγνύομαι εἰς τὰ ἐθνικὰ θέματα, οὐδεὶς, θὰ ἔλεγον, ἐγνώριζε τί σημαίνει ἐθνικὸν θέμα. Ἄναφέρομαι εἰς τὸ ἔτος 1946. Ἦμην ἀκόμη τεταρτοετῆς φοιτητῆς τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου μας καὶ ὁ τότε καθηγητῆς μου, ὁ φοβερὸς Βορειοηπειρώτης Περικλῆς Βιζουκίδης, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ πρόεδρος τῆς Ἐνώσεως τῶν Ἀλυτρώτων Βορείου Ἑλλάδος, μοῦ ἔκαμε τὴν ὑψηλὴν τιμὴν, φοιτητὴν τεταρτοετῆν ἀκόμη ὄντα, νὰ μὲ προσλάβῃ ὡς γραμματέα τῆς Ἐνώσεως αὐτῆς καὶ συγκατέλεξε καὶ ἐμὲ εἰς αὐτήν, καὶ λόγῳ τῶν ἐπιδόσεών μου εἰς τὰ πανεπιστημιακὰ μαθήματα, ἀλλὰ καὶ διότι οἱ γονεῖς μου προήρχοντο ἀπὸ τὸ Κρούσοβον τοῦ Μοναστηρίου, τὸ βόρειον αὐτὸ προπύργιον τοῦ Ἑλληνισμοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον κατὰ καιροὺς μετεβαίνομεν καὶ ὅπου, θὰ ἔλεγον, κατῶρθωσα ἠθικῶς νὰ ἀνδρωθῶ.

Ἐνθυμοῦμαι, ἀπὸ ὅσα τουλάχιστον ἔχω ἀναγνώσει καὶ ἀπὸ ὅσα μὲ τὰ ὁποῖα ἔχω ἀσχοληθῆ κατὰ καιροὺς, ὅτι, ὅταν ἐκόμισαν τὸν νεκρὸν τοῦ Μάρκου Μπότσαρη εἰς τὸ Καρπενήσι, αὐτὸν ὑπεδέχθησαν ἐκεῖ ἡ ἀδελφὴ καὶ ἡ μήτηρ του, καὶ πάντοτε εἰς παρομοίας περιπτώσεις ἐνθυμοῦμαι τὴν σκηνὴν, ἡ ὁποία ἔλαβε χώραν τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ὅπως τὴν περιγράφουν τουλάχιστον οἱ ἱστορικοί. Ἡ ἀδελφὴ του ἡ Μάρα εἶπε: «Δὲν σὲ κλαίω, ἀδελφέ μου, δὲν σὲ κλαίω, διότι δὲν ἔχω δάκρυα. Ἀπὸ μικρὸ κορίτσι, στὸ σπῆτι μας, αὐτὰ βλέπουμε καὶ αὐτὰ ἀκοῦμε, τὰ δάκρυά μας στέρεψαν». Ἔτσι ἐμεγάλωσα καὶ ἐγώ. Τὸν παππού μου, διότι ἡ Ἐπιτροπὴ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος Κρουσόβου, μὲ συμμετοχὴν του, συνεδρίαζεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον του, οἱ κομιτατζῆδες τὸν ἐξετέλεσαν εἰς εἰδικῶς στηθεῖσαν ἐνέδραν. Τὸν πατέρα μου ἀπήγαγον ὡς ὄμηρον ἐπὶ δύο ἔτη εἰς τὸ Ντόμπριτς, εἰς τὴν Βόρειον Βουλγαρίαν, παρὰ τὸν Δούναβιν. Δύο θεῖους μου ἐξώρισαν εἰς τὴν Φλώριναν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Ὁ πατρικὸς παππούς μου εὐρέθη εἰς τὸ Κρούσοβον κατὰ τὴν ψευδευανάστασιν τοῦ Ἡλιντεν, αὐτοῦ ποὺ ἐορτάζουν οἱ Σχοπιανοὶ τώρα, εἰς τὸ αὐτὸ Κρούσοβον, ὡς γενέθλιον τῆς Δημοκρατίας των καὶ τῆς πρώτης προσωρινῆς «Μακεδονικῆς» Κυβερνήσεώς των. Ἦρπασεν ἓνα τσεκούρι καὶ ἔσπευσεν ἔξω νὰ ὑπερασπισθῆ κοπέλαν, τὴν ὁποίαν οἱ κομιτατζῆδες προσεπάθουν νὰ ἀπαγάγουν. Ἐναν ἐξάδελφόν μου, τριῶν μηνῶν ὄντα, ἐπέταξεν ἡ θεία μου ἡ Χαρίκλεια, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δεκαήμερου κατοχῆς τοῦ Κρουσόβου ἀπὸ τοὺς κομιτατζῆδες, ὑπεράνω τοίχου ὕψους τριῶν μέτρων εἰς τὴν γειτονικὴν αὐλὴν διὰ νὰ μὴ προδώσει μὲ τὸ κλάμα του τὴν ὑπαρξίν των συγγενῶν μας. Ἡ μήτηρ μου, ἕξ ἐτῶν τότε, ἔζησε τὴν τραγωδίαν τοῦ Κρουσόβου, τὴν ὁποίαν ἐδημιούργησαν οἱ κομιτατζῆδες. Μὲ τὰς σχετικὰς διηγήσεις τῆς ἐμεγάλωσα. Καὶ ἐνθυμοῦμαι πάντοτε τὸ

μαρτυρικὸν αὐτὸ βόρειον προπύργιον τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὸ κατεστραμμένον πλέον Κρούσοβον, διότι ἐγὼ δὲν τὸ ἐγνώρισα, λόγῳ ἡλικίας, εἰς τὴν περίοδον τῆς ἀκμῆς του. Καὶ ἐνθυμοῦμαι τὰ ἐρείτιά του, τοὺς μαυροκαπνισμένους τοίχους μὲ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἀρρεναγωγεῖον τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Κοινότητος Κρουσόβου». Ἐνθυμοῦμαι τὸ νεκροταφεῖον μὲ τὴν ἐπιγραφὴν ἀπὸ ἔξω: «Νεκροταφεῖον τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Κοινότητος Κρουσόβου». Ὅλα αὐτὰ ἐγύριζαν εἰς τὸ μυαλό μου, καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ ἐσκεπτόμην παραλλήλως πρὸς τοὺς ἄλλους, τοὺς Ποντίους, τοὺς κατοίκους τῆς Ἰωνίας, τῆς Θράκης, τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας. Τί ἄραγε ἔπταισεν, ὥστε αὐτὸ τὸ ἔθνος, εἰς τοὺς κόλπους τοῦ ὁποίου ὄλοι ἔχωμεν τὴν τιμὴν νὰ ἔχωμεν γεννηθῆ, νὰ ἔχη συρρικνωθῆ ἔτσι καὶ μέχρι ποῦ θὰ φθάσῃ αὐτὴ ἡ συρρίκνωσις; Ἐνόμισα ὅτι ἔπρεπε μὲ τὰς μικράς μου δυνάμεις τότε, φοιτητῆς ἀκόμη ὢν, κάτι νὰ προσφέρω. Καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἐδῶ σὰς τονίζω ὅτι ὡς πρόεδρος τῶν φοιτητῶν τότε τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ὑπῆρξα ὁ πρῶτος, ὁ ὁποῖος ἔστειλε τηλεγράφημα εἰς τὸν τότε δήμαρχον Λευκωσίας, τὸν Δέρβην, διὰ νὰ τοῦ παρασταθῆ ἐκ μέρους τῶν φοιτητῶν τῆς Θεσσαλονίκης εἰς τὸν Κυπριακὸν Ἀγῶνα. Αὐτὴ λοιπὸν εἶναι ἐν ὀλίγοις ἡ δρᾶσις μου. Δὲν θέλω νὰ ἐπεκταθῶ εἰς τὰ ἄλλα, διότι οἱ προλαλήσαντες τὰ ἐξέθεσαν καὶ μάλιστα ἐν ἐκτάσει μὲ τὴν ἀπαραίτητον βεβαίως ὑπερβολήν, ἡ ὁποία, ὅπως εἶπον, εἴθισται εἰς παρομοίας περιπτώσεις.

Ὅσον δυνάμεθα θὰ ἀγωνιζόμεθα. Ἐχω τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἡ ἐπιστήμη δὲν πρέπει νὰ διαχωρίζεται ἀπὸ τὴν ἀρετήν. Δὲν τὸ λέγω πρῶτος ἐγὼ, τὸ ἔχουν διατυπώσει οἱ φιλόσοφοί μας: Δίχα ἀρετῆς, θὰ ἔλεγον, ἐπιστήμη οὐ γίγνεται. Ποία εἶναι ὁμῶς ἡ ἀρετὴ, ποία εἶναι ἡ ἔννοια τῆς ἀρετῆς; Βεβαίως δὲν ὁμιλοῦμεν διὰ ἔθνικισμούς καὶ διὰ ἔθνισμούς. Πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν τὴν πατρίδα μας; Καὶ ἂν εἴμεθα ἐπιστήμονες, ὅσο καλοὶ καὶ ἂν εἴμεθα, δυνάμεθα νὰ προβῶμεν εἰς ἀφαίρεσιν τῆς ἔθνικῆς μας ιδιότητος: Ἐγὼ ὡς καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου, τοῦλάχιστον αὐτὸ τὸ εἶπον πολλάκις καὶ αὐτὸ μεταξὺ ἄλλων προφανῶς θὰ ἠνθούον οἱ προλαλήσαντες λέγοντες ὅτι ὑπῆρξα Ἕλληνας ὡς καθηγητῆς, δὲν ὑπῆρξα ὀπαδὸς τῆς ἀντιγραφῆς ξένων νόμων ὡς ἐγχωρίων. Διότι ὑπῆρχε τάσις, καὶ νομίζω ὅτι ὑπάρχει πάντοτε, νὰ ἀντιγράφωμεν ὀλικῶς ἢ μερικῶς ξένους νόμους, γερμανικοὺς, γαλλικοὺς, ἰταλικούς κλπ., νὰ τοὺς μεταφέρωμεν ἐδῶ καὶ νὰ τοὺς ἐφαρμόζωμεν ἔστω καὶ ἂν οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουν πρὸς τὰς ἰδικὰς μας παραδόσεις καὶ τὰ ἰδικὰ μας ἦθη. Θὰ διερωτηθῆτε: ἐπιτρέπεται εἰς μίαν τοιαύτην ἐποχὴν, τὴν ἐποχὴν μας, νὰ ποιούμεθα π.χ. ἀφαίρεσιν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ κοινοῦ δικαίου; Εἰς ὠρισμένα σημεῖα ναί, κατὰ τὴν γνώμην μου· διότι ἕνας θεσμός, ὁ ὁποῖος ἴσχυεν ἀνέκαθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ μὲ τὸν ὁποῖον μᾶς ἐμεγάλωσαν οἱ γονεῖς μας καὶ χάρις εἰς τὸν ὁποῖον ἐσταθήκαμεν ὡς ἔθνος, εἶναι δυνατὸν νὰ μεταβληθῆ κατὰ τρόπον, ὥστε ἀπλῶς, νὰ φανοῦμεν ὅτι εἴμεθα Εὐρωπαῖοι; Βεβαίως δὲν εἶμαι ἀντι-εὐρωπαϊστῆς, τὸ ἀντίθετον μάλιστα, ἀλλὰ εἶμαι Ἕλληνας ἐπιστήμων καὶ νομίζω ὅτι ὅπως κάθε ἔθνος ἔχει τὴν ἰδικὴν του ἐπιστήμην εἰς ὠρισμένους τομεῖς βεβαίως, ἔτσι καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ καλλιεργοῦμεν τὸ ἴδιόν μας Δίκαιον, νὰ τὸ προσαρμόζωμεν κατὰ τὰς περιστάσεις, ἀλλὰ νὰ μὴ ποιούμεθα ἀφαίρεσιν τῶν ιδιοτήτων ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι μᾶς χαρακτηρίζουν. Αὐτὸ εἶναι τὸ νόημα τῆς θεωρίας, τὴν ὁποίαν εἶχον ὡς ἐπιστήμων καὶ δι' αὐτὸ εἶχον ἀποδεχθῆ τὴν ἀνάθεσιν εἰς ἐμέ, παρ' ὅλον ὅτι ἤμην ὁ νεώτερος τότε τῶν καθηγητῶν τῆς Σχολῆς, τῆς διδασκαλίας τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου. Καὶ προσεπάθησα, παρ' ὅλον ὅτι δὲν ἤμην ἐντελῶς εἰδικός, νὰ εὐρω καὶ τονίσω ὅλα τὰ σημεῖα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ βοηθήσουν τοὺς φοιτητάς μου εἰς τὸ νὰ ἐγκύψουν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Δίκαιον. Καὶ ἐκεῖ διεπίστωσα καὶ ἐγὼ —καὶ νομίζω ὅτι θὰ πρέπει νὰ προσέξουν αὐτὸ καὶ οἱ νέοι ἐπιστήμονες— ὅτι αὐτὰ τὰ ὁποῖα πολλάκις προσλαμβάνομεν ἀπὸ τοὺς ξένους εἶναι αὐτὰ τὰ ὁποῖα οἱ ξένοι ἔχουν λάβει προηγουμένως ἀπὸ ἡμᾶς. Ὅμιλοῦμεν διὰ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐπιεικείας. Εἶχον οἱ Ρωμαῖοι τὴν ἔννοιαν τῆς ἐπιεικείας; Ἀπὸ ἡμᾶς τὴν παρέλαβον. Τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀδικαιολογήτου

πλουτισμοῦ; Ἄπο ἡμᾶς τὴν παρέλαβον. Καὶ οὕτω καθ' ἐξῆς. Νά λοιπὸν στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα θὰ ἔπρεπε νὰ καλλιεργήσωμεν διὰ νὰ τὰ ἀφομοιώσωμεν καὶ νὰ προβάλωμεν καὶ τὴν ἰδικὴν μας ἐπιστημοσύνην. Καὶ ἄς μὴ λησμονήσωμεν τοὺς λόγους, τοὺς ὁποῖους ὁ Θεοκυδίδης ἔθεσεν εἰς τὸ στόμα τοῦ Περικλέους κατὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ γνωστοῦ ἐπιταφίου: «χρῶμεθα Πολιτεία οὐ ζηλούση τοὺς τῶν πέλας νόμους».

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πάντοτε εὐχαρίστως θὰ ὑποστηρίζω, ὅσον βεβαίως θὰ ζῶ —διότι ὁ πανδαμάτωρ χρόνος οὐδένα σέβεται καὶ οὐδεὶς ποτὲ ἐξέφυγεν αὐτοῦ— θὰ ὑπερασπίζομαι αὐτὰς τὰς ἀρχάς, τὰς ὁποίας νομίζω ὀρθάς. Βεβαίως οὔτε εἰς τοὺς φοιτητάς μου, οὔτε εἰς τοὺς συναδέλφους μου ποτὲ —καὶ τὸ γνωρίζουν αὐτὸ καλὰ ὅλοι— ἔφερον ἀντίρρησιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἰδεῶν των. Ἀντιθέτως μάλιστα ἐδεχόμεν ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἐντελῶς ἀντιθέτους ἀπόψεις ἀπὸ ἐμὲ τόσον ὡς πρὸς τὴν ἐπιστήμην, ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν. Ἄλλοι τοὺς ἀπέρριπτον, ἐγὼ ὄχι. Τοὺς ἐπέτρεπον νὰ ἐκθέτουν τὰς ἀπόψεις των. Καὶ φυσικὰ εὐχαριστῶ πολὺ πού ἐτονίσθη τὸ θέμα τῆς συνέπειας, διότι τολμῶ νὰ πῶ ὅτι ὑπῆρξα πάντοτε συνεπής. Ὅτι εἶχον νὰ δηλώσω τὸ ἐδήλουν εὐθέως. Ποτὲ δὲν κατεδέχθη νὰ εἶπω κάτι, ὅπως λέγεται, ἀπὸ πίσω. Οὐδέποτε κατεδέχθη νὰ καταδιώξω κάποιον. Νὰ διαφωνήσω ναί, ἀλλὰ νὰ καταδιώξω οὐδέποτε. Καὶ αὐτὸ νομίζω ὅτι τὸ ἐξετίμησαν ὅλοι οἱ κατὰ καιροὺς μαθηταὶ μου. Διότι εὐρέθησαν καὶ πρόσωπα τὰ ὁποῖα εἶχον βεβαρημένον ποινικὸν μητρῶον λόγῳ διαπράξεως πολιτικῶν ἀδικημάτων, εἰς συγκεκριμένην ἐποχὴν. Ἐπειδὴ ἤμουν καὶ νομικὸς σύμβουλος τοῦ Πανεπιστημίου, δὲν ἐδίσταζον νὰ γνωμοδοτῶ ὑπὲρ αὐτῶν, εἰς πᾶσαν περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν εἶχον δίκαιον. Διότι ἄλλο νὰ καταδικάζεσαι ἀπὸ τὸ δικαστήριον καὶ νὰ σοῦ δημιουργοῦν ποινικὸν μητρῶον καὶ ἄλλο νὰ μετέχης εἰς τὰς ἐξετάσεις ἀνεξαρτήτως ἂν εἶσαι καλὸς ἢ κακὸς φοιτητής. Ἐγὼ δὲν προέβην εἰς διακρίσεις εἰς αὐτὰ τὰ θέματα, καὶ χαίρω πάρα πολὺ, διότι αὐτὸ τὸ ἐξετίμησαν οἱ μαθηταὶ μου, καὶ φυσικὰ τὴν ἐκτίμησίν των αὐτὴν ἐκτιμῶ καὶ ἐγὼ πολὺ ἀπόψε.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει σᾶς εὐχαριστῶ ὅλους ὅσοι ἤλθατε ἀπόψε νὰ παραστεῖτε εἰς αὐτὴν, θὰ ἔλεγον, τὴν ἐορταστικὴν ἐκδήλωσιν, διότι ἔτσι ἐχαρακτηρίσθη ἀπὸ κάποιον ἐκ τῶν ὀμιλητῶν, σᾶς εὐχαριστῶ διότι παρεστάθητε εἰς τὴν ἐπίδοσιν αὐτοῦ τοῦ Πεντατόμου Ἀφιερώματος, διὰ τὸ ὁποῖον ἀπὸ οὐδένα ἐζήτησα ἐμμόνων ἐργασίαν. Ὅλοι αἱ ἐργασίαι ἐστάλησαν ἐξ ἰδίας προαιρέσεως καὶ αὐτὸ τὸ ἐκτιμῶ βαθύτατα καὶ μὲ αὐτὸ ἐπιθυμῶ νὰ τελειώσω αὐτὸ τὸ λογύδριον, διότι νομίζω ὅτι ἤδη ἀρκετὰ ἐταλαιπωρήθητε.

Εὐχαριστῶ λοιπὸν καὶ πάλιν ὅλους σας. Εὐχομαι εἰς ὅλους σας νὰ ἔχετε ὑγείαν, χαράν, ἐθνικὴν πρὸ παντὸς ὑπερηφάνειαν καὶ ὅλοι σας νὰ εἴσθε ἄξιοι νὰ παρίστασθε εἰς παρομοίας ἐκδηλώσεις εἴτε αὐταὶ ἀφοροῦν εἰς τοὺς φίλους σας, εἴτε αὐταὶ ἀφοροῦν εἰς τὰ παιδιὰ σας.

Εὐχαριστῶ πολὺ.